

■ у нас в гостях

«Цю дружбу я не проміняю ні на що!»

Ім'я Беати Куркуль запатентовано героями її незрівнянних картин. Однак мало хто знає, що у велику прикордонну родину її привів той, хто перші два бронжилети, куплені за благодійні кошти, передав прикордонникам Луганського загону – це чоловік художниці Микола Авдеев.

10-11
стор.

■ історичні паралелі

Дилема Нюрнберга:
засудити не можна виправдати

70 років тому Генеральна Асамблея ООН у своїй резолюції закріпила принципи міжнародного права, визначені Статутом Нюрнберзького трибуналу і його вироком. Проте у Кремля завжди було своє бачення побудови світового порядку...

13-15
стор.

**ПРО ЖИТТЯ
ДЕРЖАВНОГО
РУБЕЖУ**

**КОМПЕТЕНТНО,
ЯСКРАВО,
ЦІКАВО ВСІМ**

читайте у газеті
«Прикордонник України»
та журналі «Кордон», передплата
на які не закінчується ніколи

Передплатний індекс:
газети – 61023, журналу – 48736

Прикордонник України

№ 45-46 (5539-5540)
9 ГРУДНЯ 2016 РОКУ

ЗАСНОВАНА У 1943 РОЦІ

ГАЗЕТА ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

8-9
стор.

Кордон. Тут корупція не пройде!

■ кордон за тиждень

Встановленим порядком оформлено
1,463 млн осіб
та **356 тис.** транспортних засобів

Затримано за незаконне перетинання
кордону **534** особи,
зокрема, **17** незаконних мігрантів

Вилучено **15** одиниць зброї,
78 боєприпасів
та **256** г наркотичних речовин

Затримано товарів і вантажів,
що незаконно переміщувалися через
державний кордон, на **9,635 млн** гривень

■ коротко про головне

«Зрівнялівку» скасовано

Верховна Рада України скасувала однаковий порядок нарахування грошового забезпечення військовослужбовців строкової служби та контрактників. За відповідне рішення проголосувало 235 народних обранців. Нагадаємо: раніше зарплата обох категорій військовослужбовців в особливий період встановлювалася на одному рівні. Однак під час обговорення документа депутати врахували, що на передовій воюють лише бійці контрактної служби, тому вони повинні отримувати вище грошове забезпечення, ніж строковики, які не беруть участі в бойових діях. Крім того, Комітет з питань оборони має намір розглянути питання про додаткову надбавку бійцям у зоні АТО – першої лінії оборони на рівні 2500 гривень, а другої – 1500 гривень.

Сергій ПОЛЩУК

Контракт такий має терміни

Верховна Рада України внесла зміни у закон «Про військовий обов'язок і військову службу». Воїни, котрі уклали контракт до закінчення особливого періоду або оголошення рішення про демобілізацію та відслужили не менше 24 місяців; професійні військові, термін контракту яких закінчився під час особливого періоду; студенти, аспіранти і докторанти денної форми навчання, покликані на військову службу за призовом під час мобілізації, тепер зможуть звільнитися в запас. Військовослужбовці строкової служби та призвані за мобілізацією, які відслужили не менше 11 місяців, а також воїни, призвані з запасу, котрі підписали контракти строком на шість місяців, зможуть укласти нові угоди на півроку. Певні обмеження передбачено лише на випадок проведення мобілізації або введення воєнного стану. В інший час військовослужбовці, у яких контракт укладений до завершення особливого періоду або закінчився термін контракту, зможуть, за своїм бажанням, звільнитися в запас чи підписати нову угоду про продовження військової служби, не зважаючи на те, що особливий період ще триває.

Зазначимо, що це питання уже піднімалося у Верховній Раді минулого місяця, але тоді парламентарі не змогли подолати вето Президента. Цього разу обговорення змін до Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» викликало гарячі дискусії. Каменем спотикання, зокрема, стала вимога ряду народних обранців скоротити термін, після якого визначені категорії військовослужбовців зможуть звільнитися в запас або укласти новий контракт – із двох до одного року. Зрештою депутати погодилися внести такі зміни у прикінцеві положення Закону.

Тетяна ХАТАМОВА

■ соціальний захист

Сім'ї полонених отримують виплати

Кабінет Міністрів України затвердив порядок виплати грошового забезпечення сім'ям військовослужбовців, захоплених у полон або заручники, а також інтернованих у нейтральних державах чи зниклих безвісти.

Андрій КУЧЕРОВ

Документ, зокрема, передбачає, що виплата грошового забезпечення здійснюється з дня захоплення військовослужбовців членам їхніх сімей за заявою на ім'я коман-

дира (начальника, керівника) військової частини (установи, організації). Він, у свою чергу, розглядає подані документи впродовж 15 днів та приймає рішення щодо виплати або

відмови у виплаті грошового забезпечення. Про це повідомляється заявнику в письмовій формі. У разі відмови у виплаті грошового забезпечення обов'язково зазначаються ґрунтовні підстави такого рішення. Крім того, кошти не виплачують членам сімей військовослужбовців, які добровільно здалися в полон, самовільно залишили військові частини, місця служби або дезертирували.

У інших випадках кошти перераховуватимуть до повного з'ясування обставин захоплення військовослужбовців. За ними зберігаються виплати в розмірі посадового окладу за останнім місцем служби, окладу за військовим званням, надбавки за вислугу років, інших щомісячних додаткових видів грошового забезпечення постійного характеру. ■

■ вишкіл

До сьомого поту

Бійці Ізмаїльської прикордонної комендатури швидкого реагування (ПКШР) завершили чергові польові навчання. Сьогодні змушує усі військові формування приділяти особливу увагу практичним навичкам бойової підготовки. Не залишаються осторонь цього питання і вартові рубежу.

■ тил

Логістичний хаб

На базі Одеського прикордонного загону відкрито Логістичний центр, створений з метою удосконалення роботи у сфері всебічного забезпечення охорони державного рубежу.

Андрій БІЛОБОРОДЧЕНКО

Ідея створення таких центрів не нова. Так, до 2001 року у відомстві існувала розгалужена мережа складів регіональних управлінь. Проте на той час вони були визнані як недоцільні та ліквідовані.

Функціонування новоствореного центру дасть змогу суттєво скоротити терміни та шляхи доставки й отримання необхідного майна від постачальника до замовника. Це означає, що завдяки зручному місцю дислокації, буде організовано безперебійне і своєчасне забезпечення органів охорони кордону як Південного регіонального управління, так і підрозділів Азово-Чорноморського регіонального управління матеріально-технічними засобами та продовольством.

– Ми продовжуємо системне реформування нашої Служби за кращими європей-

ськими стандартами. Тому хочу подякувати всьому особовому складу, кожному військовослужбовцю, працівнику, які в найкоротші терміни здійснили облаштування цих приміщень та підготували їх до експлуатації. Упевнений, що за підтримки Президента України та Уряду ми й надалі будемо розвивати наше відомство, створювати усі необхідні умови для оперативного та якісного виконання завдань, – сказав Голова Держприкордонслужби генерал-полковник Віктор Назаренко.

За результатами роботи Логістичного центру Південного регіонального управління буде прийнято рішення щодо доцільності створення подібних структур на інших ділянках держ-рубежу. Це стане черговим кроком у передачі повноважень із питань матеріально-технічного забезпечення прикордонних підрозділів від Адміністрації відомства безпосередньо до регіональних управлінь. Адже децентралізація системи забезпечення – успішна практика передових військових структур світу. ■

Ігор ПЕРЕГНЯК

Протягом тижня підрозділ жив і діяв у полі під керівництвом досвідчених офіцерів-інструкторів. Військовослужбовці ПКШР відпрацьовували завдання з тактики, вогневої та інженерної підготовки. Колектив реагував на раптові зміни обстановки, зокрема відбивав напад ворожих диверсійно-розвідувальних груп, переходив у контрнаступ, відточував навички зі стрільби та кидання ручних гранат. Значна увага приділялася також тактичній медицині: евакуації пораненого із небезпечної зони та наданню первинної медичної допомоги.

Подібні тренінги для прикордонників Ізмаїльського загону проводяться не вперше. Кожен із вояків під час таких польових виходів відточує свої навички, які згодом можуть врятувати його життя, життя товариша чи всього підрозділу при виконанні бойових завдань. ■

■ подія

У Централь-
ному клініч-
ному госпіталі
Служби про-
йшли урочи-
стості з нагоди
32-ої річниці з
дня його ство-
рення.

ЦКГ – 32! Вік досвіду та можливостей

Андрій КУЧЕРОВ

За цей час через руки прикордонних меди-
ків пройшли тисячі військовослужбовців, чле-
нів їхніх родин та звичайні громадяни, які теж
мають право звертатися по допомогу до фахів-
ців відомчого лікувального закладу.

Із початком військових дій на Донбасі
шпиталь почав приймати та лікувати всіх тих,
хто отримав поранення різного ступеня. Звичайно,
в першу чергу до Києва доставлялися
військовослужбовці, життю яких існувала сер-
йозна загроза. На цьому наголосив у своїй про-
мові начальник управління охорони здоров'я
Департаменту персоналу Адміністрації Держ-
прикордонслужби генерал-майор медичної
служби Валентин Волоха.

– Медикам госпіталю вдалося повернути
до строю 415 воїнів кордону, – сказав він, звер-
таючись до присутніх на урочистостях.

За словами Валентина Григоровича
жоден поранений прикордонник, якого транс-
портували з передової, не помер дорогою
до шпиталю. Чимало лікарів госпіталю пра-
цюють у зоні АТО й сьогодні, рятують життя
нашим воякам, допомагають місцевому насе-
ленню.

Звичайно, такі результати були б немож-
ливими без відчутної підтримки з боку керів-
ництва відомства, матеріальної підтримки
урядів інших держав і волонтерів. Так, за

словами Валентина Волохи крім бюджетних
асигнувань, госпіталь нинішнього року отри-
мує суттєву допомогу у вигляді сучасної апа-
ратури, яку нададуть країни-донори. В цьому
аспекті варто виділити найсучасніший апа-
рат комп'ютерної томографії, придбаний на
кошти, виділені урядами Японії та Канади, а
також іншу висококласну діагностичну апа-
ратуру. Після введення в дію нового обладнання
з'явиться можливість проводити лікування,
маючи більш точні та якісні результати обсте-
жень.

Під час урочистостей також було оголо-
шено два святкових накази. Велику групу
військовослужбовців і цивільних працівників
заохочено правами Голови Держприкордон-
служби та начальника Центрального клініч-
ного госпіталю.

Далі слово було надано голові Спілки
ветеранів АТО та силових структур України
«Щит Батьківщини» В'ячеславу Васильєву. У
своїй промові він привітав усіх працівників
госпіталю з днем частини та вручив від імені
Спілки почесні грамоти.

Крім того, за дорученням голови Всеукра-
їнського об'єднання громадян «Країна» Олек-
сандра Сопова, було вручено знаки народної
пошани. Так, орденом «За розбудову Укра-
їни» нагороджено генерал-майора медслужби
Валентина Волоху, медаллю «Знання, душу,
серце – людям» – начальника клінічного
госпіталю Служби полковника медслужби

Світлану Войтенко та її заступника з медич-
ної частини полковника медслужби Вікторію
Поплавську. Цієї відзнаки також удостоєні
лікарі госпіталю – підполковники медичної
служби Віктор Худяков та Ярослав Щипанов-
ський. А нагородою Спілки «За службу дер-
жаві» відзначено підполковника медслужби
Валентина Примака.

Окремо слова вдячності висловлено
волонтерам, які завжди готові підставити
плече допомоги. Знак народної пошани
«Волонтер України» вручили Оксані Аху-
новій, Олександрі Тараненко та Світлані
Джамал Еддін.

Після закінчення офіційної частини перед
присутніми виступив Академічний ансамбль
пісні і танцю Держприкордонслужби. Відкри-
ваючи програму, керівник творчого колективу
полковник Василь Нетрай зауважив, що гля-
дачі побачать передпрем'єрний показ нового
проекту. Він був створений у творчій співпраці
з народним артистом України, актором Наці-
онального академічного драматичного театру
імені Івана Франка Анатолієм Гнатюком. При-
сутні на концерті стали свідками справжнього
творчого дійства де перепліталася народна
пісня, сучасні танцювальні ритми та справж-
ній народний гумор. У майбутньому спільну
роботу прикордонників та митця Анатолія
Гнатюка обов'язково побачать колективи бага-
тьох підрозділів, зокрема й у зоні проведення
антитерористичної операції. ■

■ гарячі будні

Контрафактний
ТЮТЮН

Правоохоронці
спільної міжвідомчої групи
Держприкордонслужби, фіскальної
служби та Служби безпеки
України затримали крупну партію
контрафактних тютюнових виробів
у районі села Червонознам'янка на
Одещині. Невідомі особи поспішно
перенесли ящики від чотирьох
мікроавтобусів «Мерседес» до
вантажівки «Івеко», усім своїм
виглядом демонструючи причетність
до незаконного переміщення
підакцизних товарів через кордон. У
транспортних засобах української та
молдовської реєстрації знайшлося
понад 300 тисяч пачок сигарет
вартістю понад 1,3 мільйона гривень.
Загальна сума оцінки «курива»
та автомобілів сягає 7,5 мільйона
гривень.

Олександр ЯКОВЕНКО

Підпільна гуральня

Співробітники мобільної
групи міжвідомчого центру
Держприкордонслужби,
Національної поліції і Державної
фіскальної служби у приватному
гаражі в місті Бердянськ виявили
25 ємностей зі спиртом (разом
2900 літрів) та одну – з вином (400
літрів). Контрафактний алкоголь
вилучили. Проводяться слідчі дії за
статтею 204 КК України «Незаконне
виготовлення, зберігання, збут або
транспортування з метою збуту
підакцизних товарів».

Неля ДАЦЕНКО

Наркотичний
магніт

У пункті пропуску «Рава-
Руська» у вантажівці «Мерседес»
прикордонний наряд зі службовим
собакою, натренованим на пошук
наркотиків, виявив пакунок,
прикріплений за допомогою
магніту до запасного колеса
камеона. У ньому було 200 грамів
порошку, пакети з кристаликами,
рослинною речовиною і шість
шприців, наповнених темно-
коричневою рідиною. Про знахідку
поінформовано СБУ. Відкрито
кримінальне провадження за статтею
305 КК України (Контрабанда
наркотичних засобів, психотропних
речовин, їх аналогів або
прекурсорів).

Ярослава МЕЛЬНИК

«Фіаско» шпигуна

У пункті пропуску «Плетенівка»,
що на кордоні з Росією,
прикордонники Харківського загону
затримали зрадника. Прихопивши
креслення літаків, гелікоптерів та
іншої техніки конструкторського
бюро ДП «Антонов», рекламу
продукцію ДП «Укроборонпром» та
«Мотор Січ», 59-річний українець
зібрався «відвідати родичів у Росії
під час відпустки». У чоловіка,
мабуть, погано з пам'яттю:
він не лише «забув» викласти
технічну документацію, але й
відрекомендувався правоохоронцям
як інженер АНТК «Антонов», хоча
ніколи там не працював. Ступінь
вини затриманого визначатиме суд.

Олександр ТРОХИМЕЦЬ

■ нахабство

Окупант краде наш газ!

Держприкордонслужба провела спеціальну морську операцію щодо висвітлення обстановки у виключній (морській) економічній зоні України в районі Одеського газового родовища, що у північно-західній частині Чорного моря. Саме там російські окупанти крадуть український газ за допомогою вкрадених раніше у нас платформ.

Наталя ГУМЕНЮК

На першому етапі операції для проведення повітряної розвідки зазначеного району було залучено літак ВМС України. Згодом у морському поході взяли участь представники Міністерства з питань тимчасово окупованих територій, Служби безпеки України та Національної поліції в АР Крим, Нафтогазу та Чорноморнафтогазу, Прокуратури АР Крим, Військової прокуратури Південного регіону та екологічної інспекції. Були на борту й представники вітчизняних ЗМІ.

На світанку, в 65-ти милях південніше Одеси, кораблем Морської охорони

«Григорій Куроп'ятников» виявлено дві самопідйомні бурові установки, захоплені Росією під час тимчасової окупації Автономної Республіки Крим. У порушення міжнародних правил мореплавання суднокоманди платформ та озброєні особи, які перебували на їх борту, не відповідали на неодноразові запити українських прикордонників. Відповідні сигнали подавалися на загальноприйнятому радіочастотному каналі.

Окрім цього, російський військовий корабель, який невдовзі підійшов до району Одеського газового родовища, у порушення норм міжнародного морського права здійснював небезпечне маневрування поблизу українського прикордонного «сторожовика». Однак завдяки вмілим діям нашого

екіпажу зіткненню кораблів вдалося запобігти.

Порушення норм українського й міжнародного законодавства зафіксовано у відповідних процесуальних та інших документах представниками правоохоронних органів, прокуратури, а також знімальних груп телеканалів, які перебували на борту прикордонного корабля. Крім цього, зафіксовано факт зміни державоагресором навігаційних даних і назви захопленої установки, а також незаконне використання на ній російського прапора.

Задokumentовані результати морської операції встановленим порядком будуть надані уповноваженим державним органам для посилення позиції України у міжнародних судових процесах проти Російської Федерації. ■

■ крим

Перші «догралися»!

Нещодавно співробітники Держприкордонслужби затримали в українських внутрішніх водах на річці Дунай вантажне судно SKY MOON, яке під прапором Танзанії заходило до окупованого Криму, що заборонено українським законодавством. У даний час корабель, незважаючи на опір екіпажу, доставлено в порт Рені.

Андрій ДЕМЧЕНКО

Висадка оглядової групи на судно проходила в екстремальних умовах – вночі й на ходу, оскільки капітан проігнорував законні вимоги правоохоронців зупинитися й прийняти прикордонників на борт. Зрозумівши, що покарання не уникнути, капітан наказав механікам зімітувати поломку машини. Проте спеціалісти Морської охорони швидко зрозуміли ці хитрощі та заявили про готовність прийняти на себе керування судном для його конвоювання в найближчий порт України. У відчаї іноземці спробували скерувати судно на міліну, щоб гарантувати

його нерухомість. Але вишкіл морських прикордонників і цю небезпечну спробу звів нанівець – побачивши загрозливий маневр, аби уникнути навігаційної небезпеки, вартові рубежу відсторонили капітана від керування судном.

Надалі в судових та паспортних документах екіпажу охоронці кордону знайшли підтвердження фактів заходу корабля до портів на тимчасово окуповану територію України та переміщення звідти вантажу. Це перше судно, стосовно якого є беззаперечні докази неправомірного перебування в кримських портах.

Зрештою, екіпаж змирився із висунутими обвинуваченнями й усі адміністративно-процесуальні дії було завершено. На членів команди складено протоколи про порушення порядку в'їзду-виїзду до АР Крим, а на капітана та старпома – за невиконання законних вимог представника прикордонного відомства.

Судно за допомогою буксира доправили в порт «Рені», після чого прибули представники військової прокуратури, які розпочали на SKY MOON слідчі дії. За зазначені порушення українського законодавства капітану судна та членам екіпажу загрожує штраф або адміністративний арешт терміном до 15 днів. Наразі заведені прикордонниками адміністративні справи вже передані на розгляд до суду, який і має визначити відповідне покарання. ■

■ тренінг

На рівні з кращими

У рамках співробітництва Держприкордонслужби України та Федеральної поліції Німеччини в аеропорту «Бориспіль» пройшов практичний тренінг із перевірки документів.

Андрій ДЕМЧЕНКО

Під час заходу зарубіжні експерти ділилися досвідом з інспекторами прикордонного контролю. Зокрема, радник Федеральної поліції Німеччини з дослідження візових та паспортних документів при Посольстві ФРН в Україні Олександр Лутц ознайомив охоронців кордону з підробками, виявленими німецькими колегами за останній період, а також вручив спеціальні

пристрої, що дозволяють здійснювати якісну попередню перевірку паспортних документів.

Загалом у рамках співробітництва з Федеральною поліцією Німеччини Держприкордонслужба отримає 120 таких

мобільних пристроїв. Частина з них передадуть прикордонникам Окремого контрольного пропускного пункту «Київ».

Варто зазначити, що в рамках співпраці «зелені кашкети» неодноразово мали змогу підвищувати свою кваліфікацію на аналогічних семінарах і курсах, а також здійснювати ознайомчі візити для обміну досвідом. Зокрема, у вересні нинішнього року українські вартові рубежу взяли участь у навчальному візиті до Інспекції Федеральної поліції в аеропорту Ганновера, де на практиці ознайомилися з порядком здійснення прикордонного контролю.

Зазначимо, що з початку року правоохоронці ОКПП «Київ» виявили під час перевірки понад 130 підроблених документів та затримали 10 порушників, які намагалися перетнути кордон за чужими паспортами. ■

■ форум ветеранів

Прикордонники своїх не забувають

У Києві відбулася VIII конференція Організації ветеранів Державної прикордонної служби. Для участі в ній прибули майже 90 делегатів з усієї України. До проведення форуму долучилися співробітники центрального апарату і керівництво відомства.

Сергій ПОЛЩУК

Про здобутки 2016 року присутнім розповіли голова комітету Організації ветеранів ДПСУ генерал-лейтенант у відставці Анатолій Макаров та представники ветеранських осередків із різних регіональних управлінь.

Учасники зібрання розглянули план основних заходів на наступний рік, нову редакцію Статуту організації та уточнили склад комітету. Анатолій Макаров запропонував обрати до його числа прикордонників-учасників АТО, які гідно представлятимуть інтереси організації на всіх рівнях.

– Я щиро вдячний за усі поради та пропозиції, що від вас надходять, – звернувся до учасників зібрання Голова Служби генерал-полковник Віктор Назаренко. – Нині ми спільно з вами долаємо цей непростий для нашої держави шлях. І мені приємно, що ветерани-прикордонники постійно діляться своїм багатим досвідом і беруть активну участь у військово-патріотичному вихованні особового складу. Це велика допомога відом-

ству, адже патріотичний настрій та високий бойовий дух є запорукою спільної перемоги.

Перед присутніми також виступили представники різних підрозділів центрального апарату відомства. Особлива увага приділялася питанням удосконалення медичного забезпечення. Нинішнього року відомчі лікувальні заклади надали допомогу майже 700 ветеранам та 135 членам їхніх сімей, проведено санаторно-курортне лікування 350 ветеранів військової служби та ветеранів війни. Виплачувалася грошова допомога та компенсація вартості проїзду до лікувальних закладів.

Світовий досвід підказує: діючі військовослужбовці повинні знати, що після звільнення в запас не залишаться сам на сам зі своїми проблемами. З іншого боку, допомога ветеранів, досвід, який вони передають молодшим колегам, не лише дозволяє воїнам, котрі відслужили не один десяток років, знову долучитися до улюбленої справи-покликання, але й стає незамінною підтримкою для молоді в погонах, невід'ємною складовою спадкоємності традицій і набутих багатьма попередніми поколіннями безцінних знань. ■

■ виховуємо патріотів

Морська наука для школярів

У рамках військово-патріотичного виховання молоді командування Маріупольського загону Морської охорони запросило до себе в гості школярів. Учні з великим задоволенням завітали до бійців, які несуть службу в зоні АТО і охороняють морські рубежі.

Миرون СИДОР

Прикордонники підготували для дітей пізнавальну екскурсію. Перед її початком командир корабля Морської охорони з рангу «Донбас» капітан-лейтенант Дмитро Глушак провів короткий інструктаж для юних

гостей. Після цього до справи взявся старший боцман «Донбасу» мічман Олександр Зікранець, який відразу зачарував школярів своєю харизмою та морським сленгом. Учні із задоволенням опанували мову морських вовків та дізналися що таке ют, бот, камбуз, приборка і «машка». У кают-компанії мічман Зікранець розповів цікавинки про, здавалося б, звичайний стіл. Діти дізналися, що таке «штормові» тарілки і чому вони такі глибокі.

Також прикордонники показали юним гостям сучасний малий катер Морської охорони UMS 1000, який нещодавно прибув на озброєння. Він відрізняється від інших плавзасобів тим, що для збільшення швидкості катера застосовано два сучасних водометних пристрої. Це дає змогу використовувати його на ділянках з меншими глибинами.

Школярі були в захваті від екскурсії. Вони довго не хотіли відпускати Олександра

Степановича та буквально засипали його новими й новими запитаннями. Проте все ж настав час прощатися. На згадку про цікаву

зустріч діти сфотографувалися разом із прикордонниками та пообіцяли, що обов'язково завітають ще. ■

■ резонанс

«Братній» оскал «промен

У середині липня нинішнього року інформаційний простір України «вибухнув» повідомленнями про засліплення трьох прикордонників, які несли службу в районі контрольного посту «Мар'їнка». Громадськість заговорила про застосування російськими найманцями новітньої зброї, яка «стріляє» невідомими променями. Минув час – і сьогодні вже можна підвести ризик під подіями того дня та відкрито розповісти, які саме травми отримали прикордонники на передовій.

Андрій КУЧЕРОВ

ІСТОРІЯ ПОДІЙ

18 липня неподалік Донецька військово-службовці оперативно-бойової прикордонної командатури (ОБПК) Краматорського загону несли службу на передових позиціях. У ці дні активність супротивника була високою. Відтак вартові рубежу з подвоєною пильністю вели спостереження за ворогом на лінії зіткнення.

Ураження могло статися внаслідок застосування саме тактичного лазера.

За якийсь час офіцер-прикордонник Степан Петренко (ім'я та прізвище змінено – ред.) отримав від підлеглих інформацію, що неподалік населеного пункту Гостре з боку ворожих позицій спостерігається активний рух та помічено світлові відблиски. Командир вирішив за допомогою артилерійської стереотруби оглянути позиції бойовиків та вже за хвилину був засліплений через правий біокуляр.

Майже одночасно на інших позиціях, розташованих біля населеного пункту Олександрівка, молодший інспектор прикордонної служби Ігор Василенко (ім'я та прізвище змінено – ред.) тієї ж ОБПК також помітив спалах зеленого кольору та був осліплений невідомим променем.

За двадцять кілометрів від місця події лише з різницею у десять хвилин за подібних обставин постраждав третій прикордонник – Дмитро Борисюк (ім'я та прізвище змінено – ред.). Він користувався біноклем Б-4 і одночасно відчув спалах зеленого кольору в лівому біокулярі.

Слід зазначити, що прикордонники вперше зіткнулися з такими травмами і незважаючи на те, що зір постраждали не втратили, наслідки були серйозними. Відтак уражених направили до Покровської центральної лікарні, а потім, враховуючи характер та ступінь травм, – до Центрального клінічного госпіталю Держприкордонслужби.

НОВА ЗБРОЯ: ГРОШІ, ГРОШІ І ЩЕ РАЗ ГРОШІ

Свого часу питаннями створення променевої зброї почали займатися країни, які мали міцний військовий потенціал та могли виділити на це чималі кошти. Передусім США та колишній СРСР. Тож не дивно, що перший лазер було продемонстровано публіці 1960

року у США. Західні журналісти відразу ж охрестили його «променем смерті». На такі проекти за півстоліття було витрачено десятки мільярдів доларів, а громадськості й дотепер періодично повідомляють про успішні випробування нового озброєння. Один із останніх прикладів: у серпні 2014 року на військовому кораблі США Ponce у Перській затоці було випробувано лазерну гармату LaWS потужністю 30 кВт. Під час тестування новітня зброя спалила двигун на наддувному човні і збила безпілотник.

У радянських військових було інше бачення застосування подібних технологій. Так, на одному з етапів розвитку космічної програми у високих військових чинів виникло закономірне з їхньої точки зору запитання: чим воюватимуть радянські космонавти, якщо справа дійде до абордажу й рукопашної сутички в космосі? Відповіддю стала так звана «індивідуальна лазерна зброя самооборони космонавта». Цей артефакт і донині зберігається в російському музеї Військової академії ракетних військ стратегічного призначення, де 1984 року, власне, його й було розроблено. Його промінь міг травмувати органи зору або оптичні прилади на відстані до двадцяти метрів. Утім, до серійного виробництва справа не дійшла.

НАРОДЖЕННЯ DAZZLER

Однак у нашому випадку скоріше за все мова йде про не смертельну зброю, здатну лише засліпити людину на певній відстані.

Яскравим прикладом тут може послугувати так званий даззлер (dazzler). Фактично це потужний променевий ліхтар, призначений для ураження органів зору, а також інфрачервоних і оптичних систем противника. Даззлери почали розробляти ще наприкінці сімдесятих років минулого століття. Вперше їх застосували англійці 1982 року під час війни з Аргентиною за Фолклендські (Мальвінські) острови. Ці прилади встановлювали на бойову техніку і насамперед використовували проти аргентинських бойових пілотів.

На сьогодні найбільш відомою моделлю мобільного засліплювального пристрою можна назвати американську гвинтівку-даззлер PHASR, створену на замовлення Міністерства оборони США. Крім ураження очей, вона може завдати людині й дуже серйозних опіків (нехай і не летальних), причому з далекої дистанції.

Іншим прикладом сучасних зразків є китайська променева установка, відома як ZM-87. Її ефективність та унікальність полягає у високій вражаючій силі. Зокрема, вона в змозі повністю позбавити людину зору на відстані трьох кілометрів, а при застосуванні спеціальної лінзи – до п'яти кілометрів. За десять кілометрів вона «виводить з ладу» ворожі війська, щоправда тимчасово: ZM-87 може досить успішно боротися з тепловими та оптичними приладами бойової техніки. З цією метою в пристрої застосовується промінь потужністю 15 мВт, який випускається не постійно, а імпульсно – до п'яти спалахів за секунду.

За офіційною інформацією, до 2000 року китайці зібрали всього 22 комплекти даззлерів. Після цього виробництво згорнуло через протести міжнародного співтовариства і заборону подібних видів озброєнь. При цьому вилучили не лише згадки про саму зброю, а й

фотографії. Хоча неофіційно подекуди, що деякі зразки все ж таки залишили у силових підрозділах.

1995 року озброєння, що вражає органи зору, було визнано негуманним і заборонене відповідною конвенцією ООН. Однак обмеження не поширюються на пристрої, котрі виводять із ладу інфрачервоні камери, боєголовки та оптику. Тому саме під такі системи виробники зброї частенько і маскують повноцінні бойові даззлери.

НЕ ВБИТИ, А ТРАВМУВАТИ

Дію подібних нелетальних лазерів побудовано на принципі наведення на противника променя зеленого або червоного кольорів, який призводить до втрати бійцем здатності координувати та усвідомлювати свої дії.

Крім цього, яскраве проміння, яке розгорнуто в лінію і сканує місцевість, може створити ефект світлової завіси, котра не дозволить снайперам вести прицільний вогонь та може перешкодити візуальному спостереженню через оптичні прилади як на землі, так і в повітрі.

Показовим прикладом цього може слугувати випадок, який стався 4 квітня 1997 року в прикордонній між США і Канадою протоці Хуан-де-Фука. Вертоліт канадських ВВС, який супроводжував вихід американського атомного підводного човна «Огайо», наблизився до російського суховантажу «Капітан Ман» з метою візуального огляду судна. Пілоту-канадцю Патріку Барнсу та його напарнику-спостерігачу – офіцеру ВМФ США Джеку Дейлі – здалися підозрілими невідомі антени на російському судні та сам факт його появи в протоці саме в момент виходу підводного атомохода. Відтак було вирішено провести обліт і фотографування корабля. Згодом пілот і спостерігач зафіксували спалахи зеленого кольору на борту судна й відчували сильну різь в очах.

Оперативно повернувшись на базу, військові звернулися по допомогу. Лікарі констатували опік сітківки ока як у пілота, так і у спостерігача. У порту суховантаж вже

Багато досвідчених лікарів не вірили в позитивний результат.

чекали. Десятки представників ФБР і берегової охорони США протягом вісімнадцяти годин оглядали судно, але ніяких прямих доказів використання саме лазерної зброї не знайшли.

Обидва постраждали через проблеми зі здоров'ям були змушені згодом піти з військової служби, а американець навіть подав до суду на Далекосхідне пароплавання, якому належав «Капітан Ман». Однак представлені суду фотографії з літака не давали однозначної відповіді, що саме стало причиною засліплення. Яскрава точка, зафіксована на одному зі знімків, могла бути кваліфікована і як відблиск ілюмінатора. Справу закрили.

СРСР: ЛАЗЕРНА ЗБРОЯ НА ПОТОЦІ

З 1978 року радянське НВО «Астрофізика» почало розробку принципово нової самохідної установки, і, як результат, вже за чотири роки на озброєння армії надійшов лазерний комплекс «Стилет». Головне його завдання – виведення з ладу оптичного обладнання ворога. Для цього «Стилет» за допомогою радіолокаційних засобів знаходив ціль, після чого вже лазером шукав відблиски лінзи. По них і бив потужний імпульс, випа-

люючи світлочутливий елемент обладнання та очі оператора.

Рік потому на зміну «Стилету» прийшла установка «Сангвін». Відмовившись від великогабаритних дзеркал при наведенні на ціль, розробникам вдалося збільшити рухливість у вертикальній площині, що дає перевагу для ураження авіації супротивника. Випробування показали, що новітній комплекс здатен стабільно виявляти і вражати оптику верто-

лётів на максимальних допустимих для цих літальних апаратів висотах. Згодом з'явилася і його корабельна версія під назвою «Аквілон».

Своєрідним вінцем конструкторського творіння у цьому напрямку стала установка «Сжатие». Головною її особливістю було одночасне використання багатоканального лазера. Якщо від удару «Стилета» або «Сангвіна» можна було захищатися за допомогою світлофільтрів, які не пропускають конкретний променевий пучок, то «Сжатие» влучало у ціль на декількох частотах одночасно.

Сьогодні ці напрацювання активно взяті на «озброєння» країною-агресором. Основні ідеї удосконалюються, а зразки техніки

ів смерті»

забороненими, то варто звернути увагу на нелетальний лазер «Потік». Він прийнятий на озброєння підрозділів правоохоронних органів Росії. Використання такої спеціальної техніки регламентує постанова уряду Російської Федерації. Однак у вільному доступі її немає. Як пишуть на спеціальних сайтах дослідники зброї, із цим документом можуть ознайомитися лише ті, хто безпосередньо має право брати участь у тендерах на поставку такого обладнання.

сонячним світлом. Про застосування спеціальної зброї думали в останню чергу, адже подібних випадків у зоні проведення АТО досі не фіксувалося.

У столицю травмовані прибули одночасно. Один із них мав травму лівого ока, другий – правого, а третій – обох очей. Пошкоджені органи зору відображали лише бічну реальність. Все, що знаходилося перед людиною, було вкрито білою пеленою.

гаються майже повністю. Єдина різниця – у ступені важкості захворювання. Одного з військових Збройних Сил уразили з відстані 650 метрів. Тому на відміну від прикордонників (засліплення проводилося з відстані одного кілометра), сітківка його ока мала більш глибокі ушкодження.

– День за днем персонал нашого госпіталю проводив лікування травмованих. За власною ініціативою нами було організовано консультацію у профільному відділенні столичної Олександрівської лікарні. Саме сюди привозять пацієнтів, які, наприклад, отримали травми очей від сонячних променів або променевої указки, – говорить Юлія Пімонова. Ці медики підтвердили раніше поставлені діагнози і погодилися з попередньою тактикою лікування.

Ситуація змінилася за кілька тижнів, коли вдалося здолати набряк і мінімізувати кількість рідини у сітківці очей постраждалих. Чергове обстеження показало, що у тих, хто отримав ураження через оптику артилерійської стереотруби, стався розрив сітківки ока.

– Гостро постало питання щодо хірургічного втручання. Фахівців цієї справи в Україні – одиниці. Справа в тому, що операція на цій ділянці ока – без перебільшення – ювелірна робота, – зауважує Юлія Федорівна. – Багато досвідчених лікарів не вірили в позитивний результат і тому не бралися за операцію. Ризик був занадто великим.

Тоді прикордонні медики звернулися до президента Асоціації офтальмологів України Андрія Сергієнка, який є найкращим практикуючим хірургом. Незважаючи на відпустку, лікар, дізнавшись про подробиці отримання травм, миттєво відгукнувся та погодився їх оглянути. Після консультації він уточнив діагноз, та висловив думку, що опіки сітківки у прикордонників носять світловий характер. Крім того, Андрій Миколайович не лише підтвердив необхідність хірургічного втручання, але й дав згоду особисто провести найскладнішу операцію одному з прикордонників. Іншого, який теж мав розриви сітківки, вирішили продовжувати лікувати консервативним методом та спостерігати за його станом.

– Операція пройшла дуже успішно. Якщо до неї офіцер Петренко мав лише 30 відсотків зору, то за місяць – уже 80 відсотків. Стабілізувався стан й іншого пацієнта. По прибутті

засліплений. Звісно, з обережністю. Подейкують, що будуть закуповувати спеціальні окуляри, аби дивитися в оптику та унеможливити ушкодження очей, – зазначає військовий.

– Дуже гарним було ставлення всіх лікарів, які нас оглядали та лікували. Особливу подяку хочу висловити Юлії Пімоновій. Вона доклала чимало зусиль для нашого одужання, оперативно вирішувала безліч організаційних питань, незважаючи на вихідні або неробочий час. Операцію зроблено абсолютно безкоштовно, ефективно та з високим результатом. Деякі спеціалісти сумнівалися у позитивному перебігу, але очі мої бачать сьогодні на 80 відсотків, я можу повноцінно служити, – констатує офіцер.

ВИСНОВКИ ТА НАСТУПНІ КРОКИ

– Ми стикнулися з унікальними та нестандартними прикладами травмувань наших військовослужбовців, – зазначає начальник управління охорони здоров'я Адміністрації Держприкордонслужби генерал-майор медслужби Валентин Волоха. – І це саме той випадок, коли наші результати в лікуванні необхідно не тільки оприлюднювати, а й вивчати та робити висновки. Скажу більше – ми на початку шляху боротьби із серйозними викликами, які створюватиме супротивник здоров'ю наших військових. Адже ні для кого не є секретом, що зону проведення АТО використовують для випробування нових зразків озброєння, – наголошує Валентин Григорович.

І прикордонне відомство вже зробило певні кроки у цьому напрямку. Відповідна інформація медичного характеру була направлена іншим силовим структурам для вивчення та узагальнення. Крім того, медики Служби взяли участь у підготовці вузькопрофільної доповіді, оприлюдненої на Всеукраїнській науково-практичній конференції «Актуальні питання надання хірургічної допомоги та анестезіологічного забезпечення в умовах воєнного і мирного часу». Адже тільки спільними зусиллями можна розробити нові підходи, пов'язані з лікуванням нетипових та маловивчених поранень українських воїнів. Безумовно, військовим шпиталем необхідно підсилитися спеціальною діагностичною апаратурою з офтальмології, а лікарям вивчати передові методи хірургічних втручань та по крихтах збирати світовий досвід.

Вітчизняна військова медицина зіткнулася з такими травмами вперше.

на лікування його очі бачили на 40–50 відсотків. Сьогодні спостерігаємо майже повне відновлення функцій зору. Дмитро Борисюк (той, хто був засліплений через лінзи бінокля) перебуває під нашим контролем і не має жодних побоювань за його самопочуття. Чекаємо всіх для чергового контрольного огляду, – підсумовує Юлія Пімонова.

«ПРОДОВЖУЮ СЛУЖИТИ НА ПЕРЕДОВІЙ»

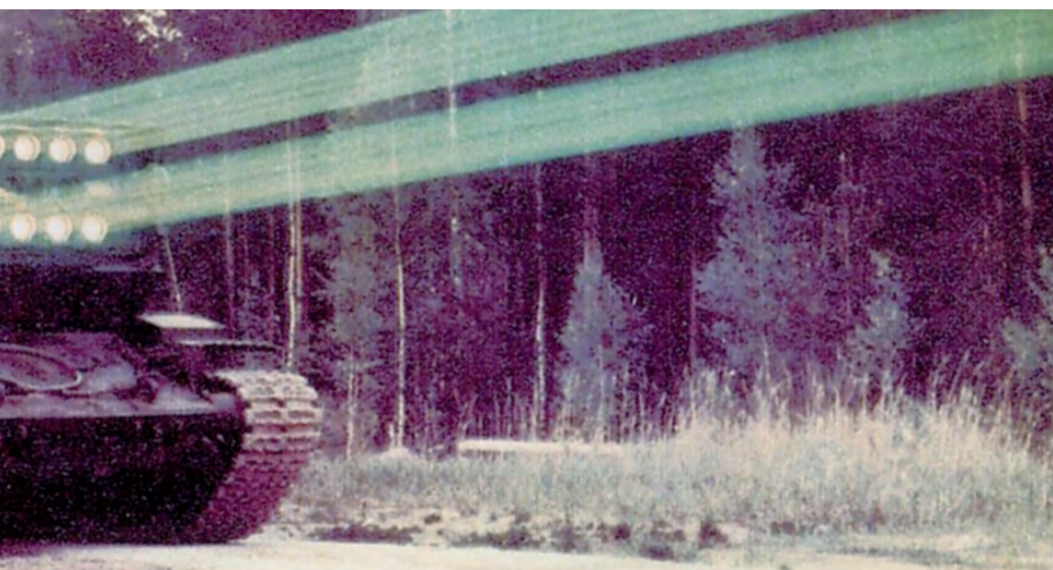
Сьогодні постраждалі прикордонники перебувають у своїх підрозділах і продовжують нести службу. Із одним з них, чий травма вважалася найважчими, вдалося зв'язатися по телефону та поставити кілька запитань.

– Своїм сьогоднішнім станом здоров'я я задоволений, – говорить офіцер Петренко. – Повернувся після лікування у свій підрозділ та знаходжуся у зоні АТО. Жодних негативних психологічних наслідків і страху не маю. Неодноразово перебував у тому місті, де був

На сьогодні лазер – це не зброя поля бою. Суттєві досягнення у цій сфері ще попереду. Скоріше за все, це зброя демонстрації своєї переваги у науковому розвитку та способі психологічного тиску на конкретно взятого військового, про що було сказано вище.

А тим, хто й надалі вірить у миролюбність нашого північно-східного сусіда, я б радив звернути увагу на виступ заступника міністра оборони РФ Юрія Борисова на урочистостях, присвячених 70-річчю Російського федерального ядерного центру. У своїй промові Борисов зазначив, що в даний час стала реальністю зброя на нових фізичних принципах. «Це не екзотика, це не експериментальні чи дослідні зразки. Ми вже прийняли на озброєння окремі зразки лазерної зброї», – підкреслив заступник міністра оборони Росії. Ця заява пролунала за два тижні з моменту поранення українських прикордонників у районі Донецька.

«Збіг? Не думаю...».

НЕСТАНДАРТНІ ТРАВМИ ОЧЕЙ

А тепер, маючи певний багаж знань, повернемося до випадку засліплення українських прикордонників у зоні проведення АТО.

Сьогодні постраждалі прикордонники перебувають у своїх підрозділах і продовжують нести службу.

– Ситуація з трьома нашими військовими була нетиповою, – коментує події старший ординатор, лікар-офтальмолог Центрального клінічного госпіталю Держприкордонслужби старший лейтенант медслужби Юлія Пімонова. – До цього ми не стикалися з подібними травмами. По суті необхідно було розв'язати рівняння з багатьма невідомими. І найголовніше – зберегти здоров'я пацієнтів та повернути їх на службу у підрозділи.

Поки прикордонники не пройшли глибоке медичне обстеження, існувало чимало версій того, що сталося з ними на позиціях. Починаючи від порушення заходів безпеки або неправильного поводження з оптикою. Не відкидався і природний фактор – засліплення

– У день прибуття поранених повезли у Головний військовий клінічний госпіталь Міністерства оборони, – продовжує розмову Юлія Федорівна. – Там є більш потужна технічна база і вузькопрофільні спеціалісти. Наших військових оглянув головний офталь-

молог Міноборони, Богдан Жупан. Оцінивши стан пацієнтів, він призначив додатковий огляд. Травмованих обстежили за допомогою оптичного когерентного томографа, що дозволило дослідити, наскільки глибокими є ураження очей та наскільки сильний опік сітківки.

Після консилиуму поставлено діагноз: «Термічні опіки сітківки очей різного ступеня важкості внаслідок дії вірогідного застосування тактичного лазера». Крім того, з'ясувалося, що постраждалі були засліплені з відстані одного кілометра. Вдалося встановити, що найбільші ураження очей отримано під час огляду позицій противника за допомогою артилерійської стереотруби. Менша травма – у військового, який спостерігав за місцевістю у бінокль. Іншими словами, на тяжкість ураження вплинула кратність лінзи оптичного пристрою. Це є характерною ознакою застосування променевого пристрою.

– На початковій стадії ми намагалися зняти набряк сітківки, адже опік викликав утворення та концентрацію рідини у її шарах. Необхідно було привести органи зору у природний стан та спостерігати за ними. Не виключалося, що організм почав би самотійно відновлювати функції очей, – зазначає Юлія Пімонова.

Крім того, медики Міністерства оборони згадали, що вже стикалися з двома подібними випадками. Схожі ушкодження отримали двоє бійців Збройних Сил України навесні на Донеччині. Після порівняння результатів обстежень стало зрозуміло, що характер отримання травм та обставини ураження збі-

■ правильний вибір

Кордон. Тут корупція не п

Під таким гаслом з 5 по 9 грудня проходила унікальна на українських теренах акція – «Перший міжнародний антикорупційний тиждень на кордонах». Захід приурочено до Міжнародного дня боротьби з корупцією, який з 2003 року щорічно відзначається в усьому світі за ініціативою ООН. В Україні «Антикорупційний тиждень» стартував у міжнародному аеропорту «Бориспіль» 5 грудня о 14.00. Хвилина в хвилину аналогічне дійство розпочалося і на двох головних летовищах сусідніх держав – молдовському «Кишинів» та румунському «Отопень».

Ольга МІРОШНИЧЕНКО

НА ЗАСАДАХ СПІВПРАЦІ

Міжнародний антикорупційний тиждень – не просто задекларована акція. За словами першого заступника Голови Держприкордонслужби генерал-лейтенанта Василя Серватюка, він є черговим практичним кроком, який здійснюється прикордонним відомством України в рамках партнерства із національними та міжнародними спеціалізованими установами у сфері запобігання і боротьби з корупцією.

Партнерами заходу виступили Національне агентство з питань запобігання корупції, Генеральне управління по боротьбі з корупцією Румунії, Національний антикорупційний центр республіки Молдова та прикордонні відомства Румунії й Молдови.

– Україна й український народ зробили свій вибір. Ми чітко сказали: «Ні корупції!», – зазначив на відкритті заходу в аеропорту «Бориспіль» Василь Серватюк. – Ми не залишаємося осторонь загальнонаціональних, загальносвітових тенденцій. Наше відомство впроваджує нові стандарти, які допомагають викоринити це ганебне явище у прикордонних лавах. І на сьогодні з гордістю можемо сказати про перші успіхи.

На урочисту церемонію завітали представники Міністерства закордонних справ України, Національного агентства з питань запобігання корупції, посольств Румунії та Республіки Молдови в Україні, Консульствативної Місії Європейського Союзу, Офісу зв'язку НАТО в Україні, а також керівництво проекту Фонду

Прикордонне відомство одним із перших серед правоохоронних структур спільно з Посольством Сполучених Штатів Америки започаткувало пілотний проект у рамках програми «Виклики тисячоліття». Його результатом стало створення управління внутрішньої і власної безпеки.

Ганса Зайделя в Україні, Республіці Молдова та Румунії, який надав практичну допомогу в організації акції.

Надзвичайний і Повноважний Посол Республіки Молдова в Україні Руслан Болбочан відзначив, що боротьба з корупцією є одним із пріоритетів наших країн. «Республіка Молдова надає велику увагу розвитку конструктивної взаємодії з прикордонних питань із своїми

сусідами – Україною та Румунією. У цьому контексті я хотів би відзначити тісну й ефективну співпрацю на рівні профільних відомств, що дозволило в оперативному порядку вирішувати проблеми, що виникають. Для наших країн дуже важливо продовжувати цю важливу двосторонню співпрацю, а також взаємодію з європейськими партнерами», – підкреслив він.

Керівник проекту Фонду Ганса Зайделя в Україні, Республіці Молдова та Румунії Даніель Зайберлінг наголосив на важливості подібних заходів: «Ця акція має для нас особливе значення. Наш офіс знаходиться у Києві, але ми співпрацюємо з колегами в Бухаресті та Кишиневі. І нам приємно взяти участь у заході, який проходить сьогодні у цих містах. Це дуже гарний приклад регіонального співробітництва».

– Перший міжнародний антикорупційний тиждень, організований Державною прикор-

донною службою України, є хорошою нагодою звернути увагу на національні зусилля, спрямовані на боротьбу з корупцією, – заявив у своїй промові менеджер програми «НАТО – Україна» Крістофер Штаудт. – Крім цього, він надає хорошу можливість проаналізувати прогрес у даному питанні та виявити, сфери які потрібно розвивати надалі. Саме тому НАТО схвалює таку ініціативу, оскільки вона сприяє

розвитку цілісності, прозорості та підзвітності.

А в цей час у залі вильоту терміналу «D» «Борисполя» дівчата у формі роздавали пасажиром антикорупційні флаєри. Градус настрою піднімали артисти Академічного ансамблю пісні і танцю Державної прикордонної служби України. Яскрава листівка чотирма

Так тримати! Починайте, побороємо корупцію разом!».

Слід зазначити, що інформаційна кампанія – лише один із елементів широкої програми Антикорупційного тижня. Прикордонники також внесли до «порядку денного» правове інформування персоналу, моніторинг

Яскрава листівка чотирма мовами – англійською, українською, румунською та молдовською – не залишала жодних сумнівів: «Тут корупція не пройде!».

мовами – англійською, українською, румунською та молдовською – не залишала жодних сумнівів: «Тут корупція не пройде!». У ній громадян застерігають від спроб дачі хабарів посадовим особам, адже це – кримінальний злочин, надають інформацію про можливі види корупційних правопорушень, визначених законодавством кожної країни-учасниці. Тут також вказано контакти національних антикорупційних служб, за якими можна повідомити про факти корупції.

Інспектор прикордонної служби старший сержант Оксана Литвин підходить до зосередженого чоловіка, який прямує у бік кабіни паспортного контролю. Зрозумівши, що пасажир – іноземець, одразу ж переходить на англійську. Реакція її співрозмовника позитивна – він бере листівку і посміхається.

– Ми роздаємо флаєри пасажиром, які перетинають державний кордон, для того, аби всебічно поінформувати їх про те, що ми боремося з корупцією, для того, щоби вони долучилися до цієї акції і починали насамперед із себе, – розповідає дівчина. – І хоча деякі ставляться до цього скептично, але радує те, що є й такі, які підтримують нас і кажуть: «Молодці!

громадської думки у всіх міжнародних пунктах пропуску, марафони під гаслом «Тут корупція не пройде!», а також тематичні ранки та мистецькі конкурси.

ТРАНСФОРМАЦІЯ СВІДОМОСТІ

«Міжнародний антикорупційний тиждень» – далеко не перший захід антикорупційного спрямування, який проводиться у прикордонному відомстві нинішнього року. Нагадаємо, що з 13 травня до 26 серпня тривала операція «Чисті руки». Заходи були спрямовані на профілактику корупційних дій та виявлення осіб, які зловживають службовим становищем. У результаті операції офіцерами підрозділів внутрішньої та власної безпеки у взаємодії з іншими правоохоронними органами затримано 29 прикордонників за підозрою в отриманні хабарів, внесено до ЄРДР 10 повідомлень про корупційні правопорушення, 15-ти військовослужбовцям вручено повідомлення про підозру та стосовно чотирьох складено протоколи за порушення антикорупційного законодавства.

За словами начальника управління соціально-гуманітарного забезпечення та пси-

Пройде!

міжнародної організації Transparency International 2015 року Україна посіла 130 місце із 168 позицій за результатами світового Індексу сприйняття корупції. 27 балів із 100 можливих – такий вердикт винесли експерти. Трійкою лідерів у світовому антикорупційному рейтингу визнано Данію, Фінляндію та Швецію – із 91, 90 і 89 балами відповідно. Найкорупційнішими країнами світу стали Північна Корея та Сомалі із 8 балами, а «колегами» України були Іран, Камерун, Непал, Нікарагуа та Парагвай. Цифри свідчать самі за себе.

Ще 2014 року прикордонне відомство поставило перед собою складне й амбітне завдання – очиститися від корупціонерів у своїх лавах та виховати нове покоління «зелених кашкетів» – чесних, принципових і компетентних. Тих, кого б поважали і співвітчизники, і зарубіжні гості.

Керівництво Служби не плекало ілюзій і цілком усвідомлювало, що при цьому доведеться долати шалений опір – як з боку колишньої «системи», так і криміналітету. Однак, як переконаний Голова відомства генерал-полковник Віктор Назаренко, зміни, які відбуваються в очолюваній ним структурі, на сьогодні є незворотними. «Ми отримали у спадщину систему, засновану на тому, що для вирішення якогось питання, хтось комусь щось повинен дати. Це було по всій державі, і наша служба не була винятком. Люди звикли до такого життя. Сьогодні найскладніше – змінити їхній світогляд та їхні підходи, – зазначив він в одному з інтерв'ю.

За даними міжнародної організації Transparency International, 2015 року Україна посіла 130 місце із 168 позицій за результатами світового Індексу сприйняття корупції. 27 балів із 100 можливих – такий вердикт винесли експерти.

Очільник Служби наголошує, що сьогодні протидія корупції є одним із пріоритетних напрямків її діяльності: «Ми створюємо шестирівневу систему запобігання корупції. Вона складається з цілого ряду підсистем: превентивних та перевірочних заходів, заходів внутрішньої безпеки, контролю фінансового та ресурсного забезпечення. Крім цього, сюди також входить робота з громадськістю та блок міжнародного співробітництва».

КОРУПЦІЮ МОЖНА І ПОТРІБНО ЗДОЛАТИ

Про це свідчить досвід багатьох країн, які не побоялися кинути виклик знахабнілому «спруту». Ще 1884 року американський президент Гровер Клівленд заявив: «Державна

служба – це суспільна довіра». Він вірив у те, що представник виконавчої влади – це службовець, обов'язки якого полягають винятково в тому, аби стежити, щоб очолюваний ним апарат працював ефективно, а гроші платни-

ків податків не викидалися на вітер. І все робив для цього. Поступово Америка з її федеральним устроєм та розгалуженою політичною системою стала взірцем для усього світу у питанні того, як потрібно вибудувати взаємини «громадянин – держава».

Ще один показовий приклад – історія Сінгапуру. Ця країна за сорок з лишком років із відсталого постколоніальної території перетворилася на процвітаючу державу з розвиненою економікою. Автором «Сінгапурського дива» став прем'єр-міністр Лі Куан Ю. Лідер партії «Народна дія» попри невизначені перспективи країни, яка дісталася його народу у спадок від британців, став символом боротьби з коруп-

люди для цієї складної і невдячної роботи. По-третє, надання їм таких можливостей, щоб вони були забезпечені й відповідним оснащенням, і доступними інструментами для виконання цих завдань.

Прикордонне відомство одним із перших серед правоохоронних структур спільно з Посольством Сполучених Штатів Америки започаткувало пілотний проект в рамках програми «Виклики тисячоліття». Його результатом стало створення управління внутрішньої і власної безпеки. Одне із завдань структури – пошук нових форм профілактики корупції серед персоналу. Про результативність роботи цього підрозділу свідчить той факт, що з початку року зафіксовано майже 900 відмов прикордонників від неправомірної вигоди. Це утричі більше, ніж за минулий рік. Офіцерами управління проведено майже три тисячі перевірок і призначено більше двох тисяч службових розслідувань. За цей час до відповідальності притягнуто понад п'ять тисяч посадових осіб, а за негативними статтями з військової служби звільнено майже 850 прикордонників, з яких більше 500 – за службовою невідповідністю. Понад 30 хабарників позбавлено військового звання, а 50

Інформаційна кампанія – лише один із елементів широкої програми Антикорупційного тижня. Прикордонники також внесли до «порядку денного» правове інформування персоналу, моніторинг громадської думки у всіх міжнародних пунктах пропуску, марафони під гаслом «Тут корупція не пройде!», а також тематичні ранки й мистецькі конкурси.

– понижено в посадах. 2016 року було засуджено 44 особи, які дискредитували звання прикордонника.

Водночас тих, хто демонструє непримиренність і принциповість у цьому питанні, у відомстві максимально підтримують. «Ми захоплюємо людей, – підкреслює очільник Служби Віктор Назаренко. Наведу лише один приклад. За цей рік тільки грошима, за наказами моїми, регіональних керівників і начальників загонів заохочено за конкретні дії понад 1600 осіб. Хочу відверто сказати: ми намагаємося «достукатися» до тих, хто не зрозумів, що так жити, як ми жили раніше, ніхто більше не буде».

СИЛА МИСТЕЦТВА

Уже давно доведено, що саме візуальна інформація має унікальну можливість впливу на людську свідомість. Багато в чому це обумовлено легкістю її сприйняття. Саме тому прикордонне відомство взяло на озброєння цей метод і вже створило два соціальних фільми на антикорупційні теми, які загалом набрали більш ніж 16 тисяч переглядів у YouTube. Останній має назву «Правильний вибір». Його презентація відбулася в агенції «Укрінформ» 11 жовтня.

Сюжет короткометражного фільму частково базується на випадку, коли в аеропорту «Бориспіль» було затримано громадянина Ірану, який пройшов підготовку снайпера та планував приєднатися до сепаратистів на Донбасі, аби воювати проти України.

– Я сподіваюся, що дана – уже друга – історія закарбується у пам'яті як прикордонників, так і тих людей, які перетинають кордон. І це буде ще одним кроком на шляху подолання тих корупційних ризиків, які існують сьогодні на кордоні, – наголосив під час презентації кінострічки Голова Держприкордонслужби генерал-полковник Віктор Назаренко. ■

«НУЛЬОВА ТЕРПИМІСТЬ»

Корупція – це зло, від якого сьогодні найбільше потерпає наша країна. За даними

■ у нас в гостях

Беата Куркуль: «Цю дружбу я

Днями українці відзначили День волонтера. Безумовно, якби не ці люди, захисникам країни було би зовсім важко. З нагоди свята ми вирішили поспілкуватися з найталановитішим волонтером, відомим прикордонником. З її легкої руки суспільство побачило образ сучасного вартового рубежу – відданого, незламного сина своєї країни, котрому знайомі і сльози від втрати товариша, і від зустрічі з маленькою донечкою. Ім'я Беати Куркуль де-факто запатентовано героями її незрівнянних картин. Відомчі нагороди та відзнаки – це найменше, чим може Держприкордонслужба віддячити талановитій литовській художниці за дружбу й допомогу. Однак мало хто знає, що у велику прикордонну родину Беату привів той, кому випала честь першим оцінювати її творіння, кого на виставках картин у підрозділах іноді сприймали за особистого охоронця жінки (бо ж чому він завжди поруч?), хто перші два бронжилети, куплені за благодійні кошти, передав прикордонникам Луганського загону – це чоловік художниці Микола Авдеев.

Спілкувалася Валентина ЛАЗАРЧУК

Кор.: – Як Ви познайомилися?

Микола: – Ми сперечалися на форумі фанатів «Зоряних війн». Причому настільки сильно, що адміністратори попередили: або ми припиняємо, або ж нас банять. Тоді ми знайшли номери ICQ одне одного і продовжили свою дискусію там. І вже за два роки я вмовив Беату приїхати до Києва.

Кор.: – Ким Ви працювали в той час?

Микола: – Під час нашого знайомства я почав працювати спеціалістом із програмного забезпечення. З тих пір там і працюю.

Беата: – А я була медсестрою загальної практики.

Кор.: – А як же Ваш художній талант?

Беата: – Історія була такою: помітивши здібності доньки, мої батьки віддали мене до

художньої школи. Все було би круто, але вже за рік мені так набридли всі ті правила, що Академію мистецтв після закінчення школи я навіть не розглядала. До того ж у мені якось прокинулася громадянська свідомість. Коротше кажучи, хотіла бути корисною суспільству. Відтак я вступила до медичного коледжу. Ось так про малювання я з успіхом забула років на п'ять...

Микола: – Поки не познайомилася зі мною. Я почав благодіяти, щоб вона мені намалювала щось із сюжету «Зоряних війн».

Кор.: – Якими були перші враження після переїзду до України?

Беата: – Перші враження про країну у мене склалися ще 2004 року, коли я сюди приїхала в гості. В цей час відбувалася Помаранчева революція. Ми пішли прогулятися Хрещатиком, і я тоді ще здивувалася: що це за революція така дивна – всі радісні, посміхаються, співають і танцюють. Перше, що відразу ж запам'яталося, – українці дуже емоційні та відкриті люди. Для нас, жителів Литви, це трохи нехарактерно.

Кор.: – Миколо, як Вам живеться з творчою людиною? Адже існує таке упередження, що спільне проживання з представниками творчих професій – справа не з легких.

Беата: – Маленька ремарка. Навіть прийнявши рішення одружитися, ми вирішили пожити деякий час, подивитися чи не повбиваємо одне одного.

Микола: – Адже характери в обох – відверто кепські.

Беата: – Не те слово! Ми одне одного варті!

Микола: – Незважаючи на інженерну освіту, не посоромлюся сказати, що також частково належу до категорії творчих людей. Тому мені простіше. Працюючи у відділі тестування якості програмного забезпечення, нерідко доводиться дуже творчо підходити до своєї роботи

Беата: – Словом, його завдання полягає в тому, щоб максимально ускладнити життя програмістам, котрі написали дану програму. Зламати її й наприкінці сказати: «Все добре, хлопці, програма працюватиме, тож можна її запускати».

Микола: – Насправді це упереджена думка. Робота в сфері тестування програмного забезпечення передбачає критичний склад розуму. Це схоже на роботу детектива, котрий шукає знаряддя вбивства.

Кор.: – У який момент у Ваших розмірених столичних буднях з'явилися прикордонники?

Микола: – Це був травень 2014-го. Уже пройшов «окупендум» в українському Криму. Вже вивели наших хлопців із півострова. І в цей період до офісу прийшов знайомий зі словами: «Ми знаємо, що ти волонтерш». Ну, я пояснив, що не зовсім волонтеру, однак знаю людей, які цим займаються. Згодом він знову завітав, почав щось говорити про прикордонників. Мовляв, хлопцям у Луганську, а тоді, як ми пам'ятаємо, там починалося справжнє жахіття, потрібні бронжилети. Я пообіцяв дізнатися, хто цим займається. Так вийшло, що серед тих, кого я знав, не було людей, які б мали справу з бронжилетами. Я вирішив, що хтось та мав би за це взятися. Отак усе й почалося – з двох бронжилетів для Луганського прикордонного загону.

Кор.: – Як відбувався процес допомоги прикордонникам?

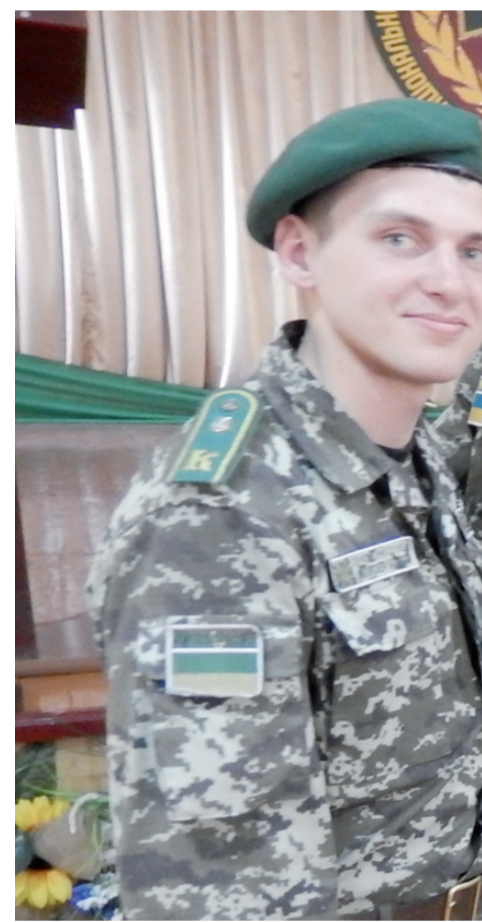
Микола: – Тоді я вперше пробігся між колегами з простягнутою рукою, виклав у Фейсбуці свій перший пост-заклик про допомогу. Попросив багатьох людей про репост. Майже всі проігнорували, окрім Романа Синіцина з «Народного тилу». Завдяки його репосту користувачі зрозуміли, що мені можна довіряти. І тоді на мій рахунок почали надходити перші благодійні внески. На той час «ТЕМП» – основний постачальник бронжилетів для армії, нічого для цивільного збуту не мав (усе йшло за держзамовленням). Тож довелося шукати альтернативні шляхи. Загалом була в нас у Києві, та й зараз є фірма, яка займається бронедверима. Там для нас із бронесталі вирізали пластини. Це й були ті перші два «броніки» для луганських прикордонників. А далі, думаю сьогодні вже можна про це розповідати, ми запакували «бронь» у мішки і передали їх «Новою поштою» до Луганська. Посилка була зареєстрована як канцелярія. Ось так 20 кілограмів «скріпок» уперше вирушили на Схід.

Кор.: – Беато, як Ви реагували на волонтерську діяльність чоловіка?

Беата: – Цікаво, що мене повністю поглинула перепалка з російськими друзями стосовно подій в Україні. Тому я успішно упустила момент, коли мій чоловік захопився волонтерством. Та й він попервах це якось не афішував.

Микола: – Я намагався не перевантажувати дружину цими проблемами.

Беата: – Спихвалася я тільки тоді, коли помітила, що в нього збільшилася кількість дзвінків по мобільному. А я добре знаю, як сильно мій чоловік не любить телефонні розмови. До того ж я чула імена, яких доти ніколи не знала. Коли поцікавилася з ким він бесідує, Коля відповів: «З підполковником Адміністрації прикордонної служби». В мене тоді, м'яко кажучи, відняло мову. Ось так він і посвятив мене у свою волонтерську діяльність. Тоді я подумала: якщо в нашій сім'ї з'явився волонтер, я забезпечуватиму йому надійний домашній тил.

Кор.: – Беато, враховуючи Ваше громадянство, зрозуміло, що серед друзів багато росіян. Яким чином розвивалися стосунки з ними в цей період?

Беата: – Практично всі росіяни відпали. При тому, що це була давня і перевірена компанія. Ще з того самого форуму «Зоряних війн». Майже з усіма спілкування припинилося. Щоправда, все ж залишилася невелика кількість людей, які зуміли зберегти свою адекватність. Двоє з них приїхали до України разом із своїми п'ятьма котами.

Кор.: – У них були якісь проблеми в Росії?

Микола: – Власне, поза межами Москви в Росії існує лише одна проблема – важко жити. Вони мешкали у Твері. А там усе доволі сумно.

Кор.: – Миколо, Ваша діяльність обмежувалася допомогою тільки прикордонникам?

Микола: – На той час потреби Збройних Сил і Нацгвардії були не настільки гострими.

не проміняю ні на що!»

Адже волонтерів на ці структури вистачало з головою. У мене було правило: не відмовляти нікому. Почалося з бронезжилетів, а далі якось усе само собою складалося.

Беата: – Типова картина того часу в нашій квартирі – гора бронезжилетів, поруч – гора касок. Потім туди яримось дивом втискується стільки-то пар берців, а поміж цим усім і для карематів місце знаходилося. Були моменти, коли наше помешкання відверто нагадувало склад. На момент активної волонтерської фази Коля був рушійною силою. А я в той час спокійно сиділа в тилу і робила все від мене залежне, щоб цей тил забезпечити.

Кор.: – Однак це тривало недовго. В який момент прикордонне відомство стало рідним і для Вас, Беато?

Микола: – Осінь 2014 року. Тоді волонтери запропонували зайнятися малюнками для прикордонників від дітей із Житомирського дитбудинку. Я зрозумів, що соціальну

До речі, як відомо, фейсбучний чат висвітлює геолокацію співбесідника. Можете уявити наше здивування, коли Роман, за даними соцмережі, перебував у якомусь населеному пункті Ростовської області Росії. Я ж йому й відповідаю: «Так, товаришу феєсбешнику, все зробимо. І «легітимному» не забудь від нас привіт передати». Ми досі з гумором згадуємо цю історію. Завдяки Роману вдалося чи не вперше отримати чіткий список необхідних речей. Адже насправді це було важко зробити.

Кор.: – Коли було намальовано першого прикордонника?

Микола: – Взагалі перший малюнок з прикордонної тематики з'явився тоді, коли я відправляв Роману цівку до АК. Вона була у красивій білій коробці. От я й запропонував дружині якось прикрасити коробку. Бо ж зовсім сумно виглядало. І вже за декілька помахів був готовий перший прикордонник – Роман Дум'як (перемальований з його фото у соцмережі).

Потролити росіян – це святе. Тим більше, я тут живу і добре бачу й розумію все, що відбувається. І коли мені якесь опудало із Зауралля чи Маскви починає розповідати, яка тут ситуація насправді, мене це відверто виводить із себе. Тож можливість позитивних таких «розумників» я не упускала ніколи.

Кор.: – Що лягло в основу першого малюнка?

Беата: – Першому малюнку передували сумнозвісні події, коли колону прикордонників розстріляли на підступах до Маріуполя. Якогось конкретного прикладу не було. Просто в голові з'явився образ. І я його перенесла на картину.

Кор.: – Коли Ваші картини стали завойовувати любов користувачів соцмереж?

Беата: – Якщо не помиляюся, то увага до моїх робіт почалася після репосту Яроша чи то когось із «Правого сектору». Тоді репост-

Кор.: – Є у Вас робота, яка запам'яталася найбільше?

Беата: – Кожна картина для мене є цінною. Кожній передувала конкретна історія. Із кожною пов'язані певні емоції. Звичайно, найбільше запам'ятовуються ті роботи, над якими я працювала спільно з прикордонниками. Це мої головні консультанти і критики. Тому будь-яка така робота – це цікавий досвід і не менш цікаве спілкування.

Коли до мене звернувся письменник Андрій Кравець із проханням намалювати обкладинку до його книги про генерал-майора Ігоря Момота, я по-справжньому запанікувала. Текст у той час ще шліфувався, тож малювала я абсолютно наосліп. Ігор Федорович став легендарною постаттю серед прикордонників. Тож я розуміла, що не маю права на помилку.

Кор.: – Ви бували безпосередньо у підрозділах на кордоні?

Микола: – Ось про нас часто говорять, що ми вже не раз були на «нулі», об'їздили майже півкордону... Чесно кажучи, ми обдумували такий варіант, однак потім порахували, у скільки обійдеться кожна поїздка, а це декілька тисяч гривень, тому вирішили, що цим коштом можна знайти куди корисніше застосування. Декілька тисяч – це або бронезжилет, або каска, або якісні медикаменти. Насправді дуже хотілося поїхати, але в умовах війни для волонтера – це непомірні розкші.

Однак на кордон мені все ж таки вдалося потрапити. Це був 2015-й рік. Тоді на Красній Талівці відзначали річницю бою. Того ж дня відбулося і відкриття пам'ятника, виготовленого за макетом Беати.

Кор.: – Чи змінила ця поїздка Ваше творче натхнення?

Беата: – Справа в тому, що на відкриття пам'ятника Коля поїхав сам. У нас була домовленість: якщо виникне така потреба поїхати на «нуль», то тільки по одному. Хтось повинен залишитися на той випадок, якщо з іншим щось трапиться. Це цілком цинічний, проте логічний розклад. Романтика – романтикою, враження – враженнями, але існує відповідальність перед людьми, які залежать від нас.

Микола: – Екстрим-туризм – це, звісно, захоплююча річ, однак не в час, коли в твоїй країні війна.

Кор.: – Загалом разом Ви дуже багато дали українським прикордонникам – як у матеріальному, так і в духовному сенсі. А чи дали щось вони вам?

Микола: – Дружбу. Ми іноді роздумуємо про те, що війна – річ жорстока – забере в тебе, не питаючи і дасть те, що не просив. Ми втратили дуже багато друзів дитинства, котрі мешкають у Росії. Натомість знайшли величезну кількість справжніх друзів в Україні, в тому числі й прикордонників.

Беата: – Насправді цю дружбу я не проміняю ні на що. Так, дійсно, привід для знайомства був жалюгідний. Однак зараз я невимовно щаслива, що маю так багато знайомих серед прикордонників, багатьох із яких сприймаю як сім'ю. Мій ранок уже традиційно починається обміном побажання гарного робочого дня з низкою прикордонних прес-офіцерів.

Микола: – Це люди, які можуть зателефонувати і о першій ночі, і о шостій ранку та не отримати за це «на горіхи». Їм можна. Навіть якщо цей дзвінок не стосується волонтерської допомоги, а просто є бажання поговорити.

Кор.: – Дякую за розмову. ■

частину вже просто не витягну. Мені потрібно було займатися пошуками медикаментів, форми, берців, бронезжилетів врешті-решт. А тут ще й соціалька. А я ж один.

Беата: – У той момент у нас відбулася коротка емоційна розмова з теми «Любий чоловіче, на біса ти все тягнеш на собі, якщо є ще дружина?!». Після цього ми почали розділяти волонтерську роботу. Я почала підхоплювати від інших волонтерів інформацію, що мала дійти до Коли. Я її розділяла за пріоритетом і доносила до чоловіка. Такий собі особистий помічник.

Кор.: – З ким Ви підтримували контакт у підрозділах, щоб дізнаватися, яка саме допомога необхідна?

Микола: – Я збагнув, що офіцерський склад часто підпадає під ротацію, а от сержантський – залишається на місцях. Ось так моїм основним контактом на Красній Талівці став старший прапорщик Роман Дум'як. У якийсь момент він вийшов через Фейсбук на мене. І поцікавився, чи зможемо ми дістати коліматор на автомат. Я відповів, що це не проблема.

Беата: – А ось перший серйозний малюнок у цифровій якості з'явився на світ після візиту до прикордонного шпиталю. Спілкувався з бійцями в основному Коля. Я ж спостерігала за прикордонниками – як реагують, як дивляться. Це були величезні очі, в яких читалося: люди досі не до кінця усвідомлюють, що відбулося. Панувала атмосфера потрясіння, нерозуміння...

Кор.: – Страху?..

Беата: – Я б не сказала, що це був страх. Швидше було хвилювання, що ж буде далі?

Микола: – Як на мене, найбільше, чого тоді боялися поранені, – це те, що нападникам на Луганський загін усе просто зійде з рук. Вголос, звісно, цього ніхто не говорив, однак це відчувалося.

Беата: – У цілому не тільки враження від відвідин госпіталю підштовхнули мене зобразити патріота-прикордонника. Адже паралельно продовжувалися мої суперечки із російськими «друзями». Знаєте, було таке бажання хоч якось їх вколоти, роздратувати.

нули цілу підбірку моїх робіт. Після того репост зробили на сторінці якогось телеканалу. Це вже був 2015 рік, кінець березня – початок квітня. Тоді ми записали перше інтерв'ю з каналом ZIK. Згодом до мене звернулася волонтер і активіст Валентина Охлопкова. Запропонувала організувати виставку моїх робіт, переконувала, що їх повинен побачити світ. Більш того, сказала, що попередньо вже домовилася про все з прикордонниками.

Микола: – На той момент уже було намальовано я б сказав іконичну роботу – прикордонник з дитиною на руках. На картині зі своєю донькою на руках зображений Женя Гладков, який із Красної Талівки потрапив до госпіталю в листопаді 2014 року.

Беата: – Так, я її декілька разів перемальовувала, бо на першому фото, яке він нам прислав, вона була ще зовсім маленькою. Поки я її малювала, він сказав, що доня вже підросла.

Микола: – Женя потім ще довго не міг зрозуміти, чому картина з ним та його донечкою стала головним фото профілів низки користувачів Фейсбуку.

Щороку 10 грудня світова демократична спільнота відзначає День прав людини. Дата обрана не випадково, адже саме цього дня 1948 року Генеральна асамблея ООН ухвалила Загальну декларацію прав людини. Створення такої міжнародної системи захисту було одним із найважливіших завдань після завершення Другої світової війни.

У цьому документі задекларовано основні принципи рівності, а саме: усі люди народжуються вільними та з рівними правами, незалежно від раси, кольору шкіри, статі, мови, релігії кожен має право на життя, свободу та особисту недоторканість, забороняється рабство й работоргівля тощо.

Декларація перекладена на 360 мов, а на її базі розроблено понад 80 міжнародних договорів. Зокрема, 1948-го року ухвалено Конвенцію про запобігання злочину геноциду та покарання за нього, 1949-го року — Женевські конвенції про захист прав людини під час збройних конфліктів, 1950-го року — Європейську Конвенцію захисту прав людини та основних свобод тощо.

Права людини поділяються на дві великі групи. Перша — громадянські й політичні права. До цієї категорії належать громадянські права — це право на життя, свободу та особисту недоторканість, свободу від рабства, від катувань, свободу пересування, право не вважатися винним до рішення суду, право на недоторканість житла, невтручання в особисте та сімейне життя, свободу думки, совісті й релігії. Політичні ж права гарантують свободу поглядів, отримання та розповсюдження інформації, мирних зібрань і асоціацій, а також виборчі права.

До другої групи прав — економічні, соціальні та культурні — належать право на соціальне забезпечення, працю та справедливий винагорода за неї, вільний вибір роботи та захист від безробіття, освіту й вільну участь у культурному житті суспільства.

Громадянські, політичні, економічні, соціальні права належать кожному від народження і є основою існування та розвитку демократичного суспільства.

Конституція України базується на фундаментальних положеннях Декларації, зокрема щодо верховенства прав людини, рівності та їх непорушності, права на свободу й особисту недоторканість, на достатній рівень життя тощо.

■ незаконна міграція

Прибульці за ґратами: затримані, але не безправні

Прикордонники, щоб захистити державний рубіж від нелегальних мігрантів, змушені застосовувати силу та поміщати непроханих гостей до місць тимчасового тримання або спеціальних приміщень, так званих місць несвободи. Чи можливо робити це, не порушуючи фундаментальні права людини?

Аліна ДАНИЛЮК

Відразу після затримання іноземцем доводять їхні права мовою, якою вони можуть спілкуватися, зокрема щодо захисту і оскарження дій посадових осіб Служби. Також «зелені берети» негайно інформують центри вторинної правної допомоги. Крім того, мігрантам видається пам'ятка з інформацією про права та обов'язки, підстави затримання, контактні дані Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, керівництва органу (підрозділу) охорони державного кордону, місцевих органів державної влади, міжнародних і неурядових організацій, що надають правову та іншу допомогу. Обов'язково про адміністративне затримання прикордонники повідомляють близьким родичам іноземця та дипломатичному представництву країни його походження.

Нелегали можуть отримувати безоплатну правову допомогу, йти до суду, надавати докази, а після розгляду справи може обиратися альтернативний запобіжний захід, наприклад, взяття на поруки організацією, установою чи підприємством.

У травні цього року було прийнято Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення положень судового захисту іноземців та осіб без громадянства та урегулювання окремих питань, пов'язаних з протидією нелегальній міграції», який позитивно вплинув на дотримання прав людини у місцях несвободи. Головним положенням цього документа є те, що іноземцям та особам без громадянства надаються гарантії судового захисту. Якщо раніше рішення приймалися в адміністра-

тивному порядку, то зараз — виключно у судовому. Нелегали можуть отримувати безоплатну правову допомогу, йти до суду, надавати докази, а після розгляду справи може обиратися альтернативний запобіжний захід, наприклад, взяття на поруки організацією, установою чи підприємством.

Крім того, граничний термін перебування у місцях несвободи зменшився вдвічі та становить не один рік, а шість місяців. Водночас прикордонникам надано повноваження після закінчення цього строку подавати позов про продовження затримання на наступні три місяці, але не більше, ніж чотири позови.

За ґратами забезпечено право мігрантів на свободу віросповідання. Тому затриманим дозволяється відправляти релігійні обряди, а у деяких випадках начальник підрозділу може дозволити їх проведення навіть уночі, але за

Відразу після затримання іноземцем доводять їхні права мовою, якою вони можуть спілкуватися, зокрема щодо захисту і оскарження дій посадових осіб Служби.

умови, що це не загрожує оточуючим та відповідає нормам загальної моралі і гуманності й не заборонено законодавством України.

Для затриманих створено гідні побутові умови. У кімнатах одночасно може утримуватися не більше чотирьох осіб. Обов'язковими є дотримання таких вимог: чоловіки розміщуються окремо від жінок, особи до 18 років без

Так, ще 2015 року завдяки проекту міжнародної технічної допомоги «РЕАДМІТ» відкрито шість нових спеціальних приміщень на десять осіб кожне, які відповідають найкращим європейським стандартам.

Право на побачення реалізується у будь-який час доби, крім нічного. Зустрічі проводяться під наглядом, але обов'язково дотримується конфіденційність, зокрема відеоспостереження проводиться без звукозапису.

Із близькими родичами та членами сім'ї мігранти можуть бачитися до чотирьох годин, а для адвокатів, співробітників Управління Верховного комісара ООН у справах біженців і представників територіальних органів Державної міграційної служби надається час, «достатній для проведення всіх необхідних процедур».

Затримані можуть надсилати та отримувати

листи й посилки. Не забороняються й телефонні розмови, але вони обов'язково проводяться в присутності персоналу. Зокрема, цього року у місця несвободи Закарпатської області, де утримується понад 80 відсотків іноземців, представники Червоного Хреста передали телефонні картки «Укртелеком».

Дотримання прав людини перебуває під пильною увагою як вітчизняних органів влади, так і неурядових правозахисних організацій, у тому числі й міжнародних.

Місяця тимчасового тримання Держприкордонслужби протягом 10 місяців нинішнього року 439 разів перевіряли органи прокуратури. Багатократно здійснювали моніторинг регіональні представництва Управління Верховного комісара ООН у справах біженців в Україні, Міжнародна організація з міграції та неурядові благодійні організації. Контролював стан справ і Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. Порушень прав людини за результатами таких візитів не зафіксовано, та й від затриманих осіб скарг на охоронців рубіжів не було.

Позитивні результати таких «ревізій» є красномовним свідченням того, що Служба не лише ефективно охороняє державні рубіжі, але й гарантує дотримання основних прав людини. ■

■ історичні паралелі

70 років тому Генеральна Асамблея ООН у своїй резолюції закріпила принципи міжнародного права, визначені Статутом Нюрнберзького трибуналу і його вироком. По суті цей документ став наріжним каменем глобального несприйняття світовою спільнотою розв'язування будь-яких загарбницьких воєн, вчинення військових злочинів, актів геноциду і тортур.

Проте у Кремля завжди було своє бачення побудови світового порядку, де без зайвих зволікань можна керуватися середньовічним «правом сильного», а на всі закиди безапеляційно кричати: «Вы всё врёт!».

Дилема Нюрнберга: засудити не можна виправдати

Андрій ГЕРАСИМКІВ

ВИРОК НАЦИЗМУ

Злодіяння нацистів і їхніх поплічників під час Другої світової війни, безперечно, викликали обурення міжнародної спільноти. Тому ще задовго до повалення Третього рейху союзники по антигітлерівській коаліції виступили із заявами, в яких висловили бажання засудити й покарати злочинні режими держав осі Берлін–Рим–Токіо. Проте банально стратити головних воєнних злочинців означало поставити себе на один щабель із тими, хто знехтував усіма канонами справедливості та людяності. Потрібен був судовий процес, який би на міжнародному рівні довів провину агресора.

Так, 8 серпня 1945 року у Лондоні делегації Великобританії, СРСР, США і Франції підписали Угоду про створення Міжнародного військового трибуналу і затвердили його Статут, яким було визначено порядок організації і принципи роботи суду.

Представники США, Великобританії та Франції пішли назустріч СРСР, домовившись у разі потреби відразу осмикувати підсудних і їхній захист. І це цілком вписувалося у тодішню політику союзників щодо всілякого улещування Радянського Союзу як держави, що найбільше постраждала від нацистів.

20 листопада 1945 року у Нюрнберзі відбулося перше засідання Міжнародного військового трибуналу. До речі, місце його проведення було вибрано символічно – саме в Нюрнберзі проходили перші з'їзди нацистської партії. Згідно з Лондонською угодою до складу трибуналу увійшли по одному представнику від Великобританії, СРСР, США і Франції. Крім того, кожна з чотирьох країн скерувала на процес своїх головних обвинувачувачів, їхніх заступників і помічників.

Всього було проведено 216 судових слухань, а вже 1 жовтня 1946 року Нюрнберзький трибунал виніс вмотивований вирок 19-ти представникам військово-політичної верхівки Третього рейху. Зокрема, до смертної кари через підвищення було засуджено:

Герінга, Ріббентропа, Кейтеля, Кальтенбрунера, Розенберга, Франка, Фріка, Штрейхера, Заукеля, Зейсс-Інкварта, Бормана (заочно) та Йодля. Довічне ув'язнення присудили Гессу, Функу і Редеру. Натомість Ширах, Шпеєр, Нейрат і Деніц отримали від 10 до 20 років тюремного ув'язнення.

Окрім того, Міжнародний трибунал визнав організації СС, СД, СА, Гестапо такими, що мають за мету злочинну діяльність. Членів цих організацій, а також керівний склад нацистської партії визнано злочинцями. Водночас не визнали такими кабінет міністрів Рейху, генштаб і верховне командування вермахту.

Засуджених до страти повісили в ніч на 16 жовтня 1946 року у Нюрнберзькій в'язниці, трупи спалили, а попіл розвіяли. Лише Герінг зумів уникнути ганебного покарання, отруївшись незадовго до страти.

Утім, значення Нюрнберзького процесу виходить далеко за межі простого покарання злочинців Другої світової війни. Вже сам зміст Статуту Міжнародного трибуналу є запровадженням інституту міжнародної кримінальної

відповідальності конкретних фізичних осіб і визначене коло суспільно-небезпечних діянь, які визнавалися міжнародними злочинами – це злочини проти миру, військові злочини та злочини проти людства.

А СУДДІ ХТО?

Проте доволі наївно вважати нюрнберзький процес кришталеву чистою, справедливою та неупередженою процедурою відплати за злодіяння нацистів і їхніх поплічників. Звичайно, адекватність вироків, винесених німецькій верхівці, не викликає жодних сумнівів. Однак є усі підстави задуматися над словами Г. Герінга під час судових слухань: «Переможці завжди будуть суддями, а переможені – підсудними».

І справді: по-перше, обвинуваченими на процесі були тільки німці, по-друге, суддями – лише представники держав-переможниць і, нарешті, по-третє, як сьогодні стало відомо, під час Нюрнберзького трибуналу між представниками держав-засновниць існувала домовленість: не торкатися низки питань, які могли б кинути тінь на самих звинувачувачів.

Так, скажімо, англійській і американській делегаціям видавалося неприйнятним

його словами, намічався восени наступного року. Гітлер був переконаний, що Росія нападе на нас і що Англія підштовхує її до цього».

Однак найбільше зайвого розголосу не хотів Радянський Союз. Підручним товариша Сталіна довелося чимало попряти, щоб у ході трибуналу не сливли криваві діяння комуністичного режиму. Радянське керівництво вжило всіх заходів, аби всю вину за події кінця 1930-их років і більшої половини

Письмове підтвердження ідентичності фотокопій пакту Ріббентропа–Молотова під присягою дав Фрідріх Раус – у недавньому минулому старший юрисконсульт рейхсміністра іноземних справ Ріббентропа. Важливість його свідчень була в тому, що він не лише був присутнім при підписанні даного документа в Москві, але й засвідчив пакт як офіційна особа з німецької сторони.

обговорення стратегії тотальних бомбардувань німецьких міст, засобів ведення підводної війни, а також атомних атак Хіросіми й Нагасакі.

Французи й британці намагалися максимально обійти тему разв'язання Німеччиною війни, особливо аншлюсу Австрії, своєї участі у Мюнхенській конференції і, фактично, мовчазної згоди анексії Гітлером Чехословаччини 1938 року.

Доволі дивною здавалася й історія з Рудольфом Гессом, який весною 1941-го, нібито за своєю ініціативою, полетів на мирні переговори до Лондона. До закінчення Другої світової війни він просидів у британському полоні, а у Нюрнберзі його засудили до довічного ув'язнення. Відбував покарання нацист №2 у в'язниці «Шпандау», яку також контролювали англійці. Причому до 1987 року Гесс залишався єдиним в'язнем цієї тюрми, допоки не помер за загадкових обставин. Багато істориків схиляються до думки, що він володів інформацією про таємну угоду Німеччини з Великобританією та політичні домовленості Гітлера з Черчиллем.

Масла у вогонь доливали й свідчення начальника оперативного штабу верховного командування вермахту Альфреда Йодля, який стверджував: «Гітлер говорив мені в липні 1940 року про можливу війну з Росією. Він хотів випередити наступ радянських військ, який, за

1940-их звалити на переможених німців і їхніх союзників. Саме тому під час процесу не розглядалося чимало фактів, які б ставили під сумнів концепцію, згідно з якою Німеччина під проводом Гітлера одноосібно задумала й розв'язала світову бійню. Зокрема, жодним словом не згадується про те, як СРСР в порушення Версальської угоди, дозволив німцям побудувати на своїй території кілька військових заводів, де нацисти випускали для себе й більшовиків танки і літаки. Стажування в країні рад пройшли чимало нацистських полководців. Принаймні двоє з них – Альфред Йодль і Вільгельм Кейтель – сиділи на лаві підсудних у Нюрнберзі.

До речі, з фашистською Італією Договір про дружбу, ненапад і нейтралітет «головні борці з фашизмом», себто більшовики, підписали ще у вересні 1933 року.

А що вже говорити про укладання пакту Молотова – Ріббентропа, спільний із нацистами поділ Польщі, окупацію країн Прибалтики, анексію Північної Буковини і Бессарабії, напад на Фінляндію?.. Усе це робило сталінський режим рівною мірою відповідальним за розв'язання світової війни. Втім, політкон'юнктура упевнено взяла гору над істиною. Москву за ці діяння не тільки не засудили, а й відвели їй роль благочестивого судді.

Закінчення на 14–15 стор.

■ історичні паралелі

Дилема Нюрнберга: засуди

Закінчення. Початок на 13-й стор.

КРЕМЛІВСЬКІ ІНТРИГИ

Усі вказівки щодо найменших деталей поведінки радянської делегації в Нюрнберзі надходили від спеціально створеної Урядової комісії. Очоловав її заступник народного комісара (міністра) закордонних справ СРСР Андрій Вишинський, який протягом 1935–1940 років був Генеральним прокурором СРСР і заповзято виконував роль головного «інквізитора» Сталіна. Основною місією урядовця було не допустити розгляду Міжнародним трибуналом найбільш драгівливих для Москви питань. По суті це був спеціальний перелік табуєваних тем із дев'яти пунктів:

1. Ставлення СРСР до Версальського миру.
2. Радянсько-німецький пакт про ненапад 1939 року і всі питання, що мають до нього будь-який стосунок.
3. Відвідання Молотовим Берліна, а Ріббентропом Москви.
4. Питання, пов'язані із суспільно-політичним ладом у СРСР.
5. Радянські прибалтійські республіки.
6. Радянсько-німецька угода про обмін німецького населення Литви, Латвії й Естонії з Німеччиною.
7. Зовнішня політика Радянського Союзу і, зокрема, питання про нібито територіальні домагання СРСР.
8. Балканське питання.
9. Радянсько-польські відносини (питання Західної України та Західної Білорусії).

Вишинський старанно проінструктував головного обвинувачувача від СРСР Р. Руденка, як у співробітництві з іноземними колегами запобігати викиду антирадянського компромату з боку підсудних; як перевіряти матеріали процесу на предмет їх прийнятності чи неприйнятності з погляду інтересів СРСР і не допускати передачі й оголошення на суді небажаних документів.

Всього було проведено 216 судових слухань, а вже 1 жовтня 1946 року Нюрнберзький трибунал виніс вмотивований вирок 19-ти представникам військово-політичної верхівки Третього рейху.

Представники США, Великобританії та Франції пішли назустріч СРСР, домовившись у разі потреби відразу осмикувати підсудних і їхній захист. І це цілком вписувалося у тодішню політику союзників щодо всілякого улаштування Радянського Союзу як держави, що найбільше постраждала від нацистів. За таких обставин Совети взагалі вирішили повісити всіх собак на Гітлера.

Верхом цинізму стала спроба радянських обвинувачувачів інкримінувати німцям розстріли в Катині. Про вбивство співробітниками НКВС десятків тисяч польських військовополонених усього світу вперше розповіла саме німецька пропаганда. Тож у Нюрнберзі Сталін вирішив провчити ворога. Міжнародному трибуналу надали фальсифікований звіт радянської комісії Бурденка і показання кількох свідків, які дружно зви-

нуувачували нацистів у загибелі поляків. Але західні судді несподівано виявили характер і відмовилися включати пункт про Катинь в остаточний вирок. Утім, згодом це не завадило радянській пропагандистській машині заявляти про нібито доведену провину німців, посилаючись на матеріали Нюрнберзького процесу. І лише 13 квітня 1990 року під тиском незаперечних доказів радянське

керівництво визнало причетність НКВС до жорстокої розправи в Катині, назвавши її «одним із найважчих злочинів сталінізму».

Але це було лише за 50 років після трагедії, а тим часом 1946 року відповідальність за розпалювання Другої світової війни поклали виключно на нацистську Німеччину, мовляв, СРСР до 1941 року у ній узагалі участі не брав.

«БОМБА» ЗАЙДЛЯ

Та чи не найбільшим ударом по іміджу «миролюбивого» СРСР стали документи, надані адвокатом Р. Гесса. Альфредом Зайдлем. Захисник колишнього «повновладного представника фюрера» (спеціальним указом Гессові було дано право виносити ухвали від імені Гітлера – авт.) вручив трибуналу копії таємного протоколу – доповнення до радянсько-німецького договору 1939 року, що розмежував сфери впливу СРСР і Третього рейху в Східній Європі. При цьому письмове підтвердження ідентичності даних фотокопій під присягою дав Фрідріх Раус – у недавньому минулому старший юрисконсульт рейхсміністра іноземних справ Ріббентропа. Важливість його свідчень була в тому, що він не лише був присутнім при підписанні даного документа в Москві, але й засвідчив пакт як офіційна особа з німецької сторони.

Більш того, згодом у присутності Ріббентропа Зайдль зачитав преамбулу секретному протоколу, записану зі слів Рауса, і Ріббентроп підтвердив, що, наскільки пам'ятає, саме так там все й було сказано.

У цей момент головний обвинувачувач з радянської сторони Р. Руденко пере-

Радянське керівництво вжило всіх заходів, аби всю вину за події кінця 1930-их років і більшої половини 1940-их звалити на переможених німців та їхніх союзників.

рвав судове засідання своїм протестом, суть якого зводилася до того, що ця інформація не має стосунку до підзахисного А. Зайдля. Судді оголосили перерву у засіданні і пішли на нараду. Згодом трибунал не прийняв до уваги факти Зайдля як такі, що не мали переконливих доказів свого походження.

Проте радянська делегація спершу так і не усвідомила, яку «бомбу» тримав у руках німецький адвокат. Р. Руденко просто доручив молодому радянському прокурору Миколі Зорі не допустити повторного внесення цього питання на розгляд.

Тим часом Зайдль продовжував гнути свою лінію. Він викликав як свідка колишнього статс-секретаря Ріббентропа Е. Вейцзакера і поставив йому низку запитань з теми секретного протоколу від 23 серпня 1939 року. Свідок і його колишній

начальник під присягою підтвердили зміст документа. Але судді знову проігнорували докази захисту. Проте адвокат таки знайшов вихід із здавалося б безвихідної ситуації. Замість того, щоби продовжувати безрезультатно битися об глуху стіну нюрнберзького правосуддя, він віддав наявні докази журналістам однієї з найбільших на той час американських газет «St. Louis Post-Dispatch». Видання опублікувало на своїх шпальтах повний текст таємного про-

токолу Молотова – Ріббентропа, супроводжуючи його неоднозначними натяками на загарбницьку коаліцію Гітлера – Сталіна, а також піддало сумніву правочинність участі радянської сторони у Міжнародному трибуналі.

Скандальну ситуацію вдалося «зам'яти» на надзвичайному засіданні головних звинувачувачів. Прокурори дійшли висновку, що виток такої інформації може спричинити розкол серед країн-союзників і звернулися до членів трибуналу з меморандумом, де наголошували на недопущенні потурань обвинувачуванню. У свою чергу судді прийняли рішення не вносити звинувачення Зайдля в бік СРСР до тексту стенограми.

Тим часом прокурора Зоро, якому не вдалося закрити рота надто говірким німецьким свідком, вже наступного дня

ТИ НЕ МОЖНА ВИПРАВДАТИ

знайшли мертвим на ліжку готельного номера, а поруч із тілом лежав пістолет. Радянська преса повідомила, що смерть настала внаслідок необережного поводження зі зброєю.

МІФИ ПРОПАГАНДИ

Слід зазначити, що СРСР активно займався спотворенням фактів Нюрнберзького трибуналу не тільки під час самого судового процесу над нацистськими злочинцями, а й після його завершення, вміло задурманюючи голови своїх громадян всілякими вигадками пропагандистів. І цьому якнайкраще сприяв той факт, що в Союзі офіційно було видано лише 7 книг із 42 томів, напрацьованих у Нюрнберзі.

Так, ще у Нюрнберзі радянська сторона пред'явила суду бруски мила, нібито виготовлені гітлерівцями з людських тіл. Згадка про комерційне виробництво такого мила навіть увійшла до заключного вердикту Нюрнберзького трибуналу. Тривалий час переробка трутів на мило шокувала світову громадськість ледь не більше, аніж сам факт масового знищення людей. Однак 1990 року науковці найбільшого ізраїльського центру з вивчення Голокосту «Яд Вашем» дійшли висновку, що розповіді про мило, зварене з людських тіл, є абсолютною нісенітницею. Генетичний аналіз зразків мила дав негативні результати. З'ясувалося також, що аббревіатура RIF на мильних брусках означає не «Чистий єврейський жир», а «Імперський відділ з постачання промисловим жиром» (Reichsamt für Industrielle Fettversorgung).

Проте є й такі міфи Нюрнберга, які, наче мантру, продовжують мусолити сьогоднішні кремлівські ідеологи та їхні прихвосні в Україні. Передусім це стосується засудження Міжнародним трибуналом ООН і УПА як пособників нацизму. Апологети «русского мира» нарікають бандерівців не інакше як «фашистами» та «колаборантами». При цьому суспільству даний абсолютно видуманий факт безапеляційно подається як істина в останній інстанції, а усі спроби українських та іноземних дослідників спростувати його натикаються на гнівні тиради про неприпустимість перегляду радянської історичної «правди».

Політична кон'юнктура 1945–1946 років спричинила парадоксальну ситуацію: держава, що розпочала загарбницьку війну, сама її переможно завершила у якості миротворця, а творців Дахау змусили відповідати архітектори ГУЛАГу.

Насправді у вирощі Міжнародного трибуналу немає жодного слова про ООН чи УПА. У Нюрнберзі ніхто не засуджував українських націоналістів. Були лише згадки у ході процесу, де йшлося про їхні контакти з представниками німецької розвідки (Абверу). Між іншим, Абвер, на відміну від СС і СД, не був визнаний Нюрнберзьким трибуналом злочинною організацією, а його очільник Вільгельм Канаріс, який, власне, й вів перемовини з лідерами

українських націоналістів, був страчений у квітні 1945-го за організацію замаху на Гітлера.

Однак російська пропаганда вміло жонглює фактами, на яких хоче наголосити, а ті, котрі їй абсолютно не вигідні, – цілковито замовчує. Скажімо, Москва вперто заплющує очі на те, що УПА воювала проти німців, але при першій же нагоді підкреслює, що українські повстанці зі зброєю в руках протистояли Червоній Армії.

Але все ж давайте повернемося до фактів, зафіксованих у стенограмі Нюрнберзького процесу. Так, у документі за №014-USSR наводиться таємний циркуляр

РОБІТЬ ВИСНОВКИ, ПАНОВЕ ЄВРОПЕЙЦІ!

Дилема Нюрнберга полягає передусім у тому, що будучи привселюдно і беззастережно засудженим, нацистський режим став сприйматися як певний «еталон» зла. Дійсно, тотальне знищення людей за національними ознаками чи фізичними вадами – це ті злочини, навіть від уявлення яких і досі холоде в грудях. Тож у суспільній свідомості навіки затавровано злочинний гітлерівський режим, котрий завдав незліченних страждань народам Європи.

Але чим краший кривавий сталінський режим, який заморив голодом, депортував і

У документі за № 014-USSR наводиться таємний циркуляр по айнзацгрупі С-5, датований 25 листопада 1941 року. У ньому нацистські спецслужби констатують як доконаний факт, що «рух Бандери» готує антинімецьке повстання на окупованих територіях із метою створення незалежної Української держави. У зв'язку з цим айнзацгрупі доручалося усіх виявлених бандерівців після ретельного допиту розстрілювати, а протоколи допитів негайно направляти начальству.

по айнзацгрупі С-5 (оперативні частини Служби безпеки рейху (СД) – авт.), датований 25 листопада 1941 року. У ньому нацистські спецслужби констатують як доконаний факт, що «рух Бандери» (ОУН(б) – авт.) готує антинімецьке повстання на окупованих територіях із метою створення незалежної української держави. У зв'язку з цим айнзацгрупі доручалося усіх виявлених бандерівців після ретельного допиту розстрілювати, а протоколи допитів негайно направляти начальству.

Ще один документ – звіт СД про ситуацію в Україні, датований 23 жовтня 1942 року. У ньому аналітики Головного управління імперської безпеки наголошують: «Організація Бандери зайняла явно ворожу позицію по відношенню до Німеччини і вживає всіх заходів, включно зі збройною боротьбою, задля відновлення незалежності України».

Ніхто не заперечує, що перед початком німецько-радянської війни українські націоналісти мали певні контакти з нацистами. Безперечно, гітлерівці планували використати ОУН у своїх цілях, рівним чином як і бандерівці хотіли скористатися протистоянням двох військових машин для від-

згноїв у таборах десятки мільйонів людей? Та, якби про це заговорили на Міжнародному трибуналі, то гестапо поряд із НКВС виглядало б хлопчиком у коротких штанцях. Проте політична кон'юнктура 1945–1946 років спричинила парадоксальну ситуацію: держава, що розпочала загарбницьку війну, сама її переможно завершила у якості миротворця, а творців Дахау змусили відповідати архітектори ГУЛАГу.

На жаль, подібний ментальний перекич у суспільному сприйнятті перемоги над нацизмом не дав можливості об'єктивно оцінити роль СРСР у розпалюванні Другої світової війни. Адже переможців, як відомо, не судять. Згодом весь цивілізований світ, звичайно, прозрів, але було пізно – Москва вже отримала, такий собі, «нюрнберзький сертифікат» невинуватості. І плоди цього ми відчуваємо досі.

Але більше занепокоєння викликає інше. Культ Великої Перемоги нині активно пропагується в країнах СНД, особливо в путінській Росії. Там близький до Кремля Фонд ефективної політики розробив рекомендації для авторів підручників з історії. Згідно з ними Сталін мусить визнаватися найуспішнішим радянським лідером, а його репресії треба вважати необхідними заходами для побудови великої російської держави. Іншими словами: Росія завжди права. Вона діяла завжди на благо. Відповідно, Росії дозволено те, що іншим заборонено.

Саме така політична лінія нашого північно-східного сусіда нині повністю оправдовує в очах росіян анексію Криму, збройну підтримку сепаратизму в українському Донбасі, утворення і визнання псевдореспублік на території Грузії та Молдови. І знову така нахабна поведінка Російської Федерації як правонаступника Радянського Союзу, більшою мірою спровокована заграваннями з боку США і, більшою мірою, Старої Європи.

Кажуть, що історія має свою циклічність. І справді – якщо провести аналогію, то нинішня боязнь ЄС роздубавити Путіна аж надто схожа на задобрювання Гітлера 1938-го. Тож чи не пора замислитися, панове європейці!

■ до уваги

Графік

особистого прийому громадян, осіб для надання безоплатної первинної правової допомоги та запитувачів на отримання публічної інформації керівництвом і керівниками структурних підрозділів Адміністрації Державної прикордонної служби України

Голова Державної прикордонної служби України
перший заступник Голови Державної прикордонної служби України
заступник Голови Державної прикордонної служби України
директор Департаменту охорони державного кордону
директор Департаменту оперативної діяльності
директор Департаменту аналізу та оцінки інформації
директор Департаменту персоналу
директор Департаменту ресурсного забезпечення
начальник управління зв'язку – начальник зв'язку
начальник фінансово-економічного управління
начальник управління прикордонного контролю Департаменту охорони державного кордону
начальник управління кадрового менеджменту Департаменту персоналу
начальник управління соціально-гуманітарного забезпечення та психологічної роботи Департаменту персоналу
начальник управління охорони здоров'я Департаменту персоналу
начальник управління матеріального забезпечення Департаменту ресурсного забезпечення

приймає в другий та четвертий четвер місяця з 15.00 до 17.00;
приймає в другу та четверту середу місяця з 15.00 до 17.00;
приймає в другий та четвертий вівторок місяця з 15.00 до 17.00;
приймає в першу та третю середу місяця з 15.00 до 17.00;
приймає в перший та третій четвер місяця з 15.00 до 17.00;
приймає в перший та третій вівторок місяця з 15.00 до 17.00;
приймає в першу та третю середу місяця з 15.00 до 17.00;
приймає в перший та третій вівторок місяця з 15.00 до 17.00;
приймає щовівторка з 14.00 до 16.00;
приймає щопонеділка з 14.00 до 16.00;
приймає щовівторка з 11.00 до 13.00;
приймає щосереда з 10.00 до 12.00;

приймає щочетверга з 14.00 до 16.00;
приймає щочетверга з 11.00 до 13.00;
приймає щосереда з 14.00 до 16.00.

■ актуально

Не забувай за толерантністю про гідність

Для польського, французького, британського чи російського посадовця, поліцейського або військового не виникає питання, якою мовою він повинен спілкуватися при виконанні службових обов'язків. Усі вони апіорі розуміють, що це має бути державна. Звичайно, знання іноземних мов лише вітається, але слід розуміти, коли і де воно буде доречним.

Володимир ПАТОЛА

Спілкування завжди слугувало не лише обміну інформацією, але і певним інструментом, способом впливу. Крилатий вислів «Скільки мов ти знаєш – стільки разів ти людина» – зовсім не метафора. Адже мова, чи навіть більш проста система комунікації – це характер мислення і стан душі. Водолаз чи аквалангіст із високою імовірністю зрозуміє свого колегу з іншого континенту, обмінявшись сигналами під водою, так само як і спецпризначенець, який користується певною системою жестів чи моряк, що бачить сигнали-прапориці у відповідній послідовності. Це сучасні системи символів – своєрідні міжнародні мови вузьких спеціалістів.

А як визначити читачу, слухачу чи глядачу, особливо серед великого масиву

інформації, наприклад в мережі Інтернет, в якій країні народилися фільм, пісня, програма, стаття чи книга? Звичайно, це вказано в анотації, вступі, титрах, але поки дійде справа до них, перше враження справляє мова або мови, якими виконано твір.

Не менш важливе значення мови у державному управлінні. Навіть уряди багатонаціональних демократичних країн зазвичай намагаються дотримуватися принципу застосування однієї мови законодавства та судочинства. Адже мова державного управління це понятійна і законодавча система. Від казусу при перекладі букви закону чи навіть зміни розташування одного розділового знаку можуть залежати життя і смерть людини, як у відомому казковому указі: «стратити не можна помилувати».

Україна завжди дотримувалася надзвичайно ліберальної державної мовної політики. Традиційно перехід військовослуж-

бовцем чи правоохоронцем на мову співрозмовника вважається свідченням його професіоналізму і високого культурного рівня, адже «скільки мов ти знаєш – стільки разів ти людина». Це відповідає і світовій практиці.

Проте російська гібридна війна, зробивши ключову ставку на інформаційну складову, змушує бачити в мові не лише спосіб комунікації чи особистого самовираження, але й елемент пропагандистської агресії ворога. Причому, як часто вже було в нашій історії, демократичність та плюралізм у мовній і національній політиці України російські окупанти застосували для підступного удару, проголосивши усе написане чи сказане російською мовою частиною «Русского мира». Зрештою, примітивні агресивні народності завжди використовували для підступних ударів демократичні і гуманні досягнення куль-

тури цивілізованих держав. Імена племен на кшталт вандалів залишилися в історії і стали загальною характеристикою клеймом.

На сьогодні гідне володіння українською мовою, (до речі, другою у світі за мелодійністю і красою), вже стало предметом гордості для багатьох людей науки, мистецтва, відомих вчених та політиків. Багато етнічних росіян, поляків, представників інших національностей, які живуть в Україні, після початку російської агресії принципово перейшли на українську мову у спілкуванні, демонструючи свою громадянську та людську позицію.

Законодавство України чітко визначає випадки, коли представник держави, зокрема прикордонник, повинен користуватися державною мовою, і за яких обставин може перейти на іншу, якщо володіє нею.

Звичайно, будь-який носій державної влади при виконанні службових обов'язків повинен ставитися до людей ввічливо, коректно, толерантно, в жодному випадку не провокувати конфліктних ситуацій. Але, при цьому, не ображаючи інших, він сам має право і, більш того, зобов'язаний зберігати почуття власної гідності та гідності країни, яку представляє. Тому, щоб уникнути перекручувань і хибного трактування дій українських військових підконтрольними ворогу ЗМІ, прикордонникам при перебуванні на службі та під час знаходження в громадських місцях у військовій формі одягу варто спілкуватися виключно державною мовою і не соромитися бути українцями. ■

■ зірки на погоні

від 24 листопада 2016 року №1180-ос
по Центральному клінічному госпіталю ДПСУ
майор медичної служби
капітану медичної служби ГОЛОДУ Ярославу
Олександровичу

від 28 листопада 2016 року №1190-ос
по Східному РУ ДПСУ
полковник
підполковнику ЗАЙЦЕВУ Максиму Васи-
льовичу
підполковнику НАКОНЕЧНОМУ Івану
Васильовичу

підполковник
майору ПАВЛИНЧАКУ Олександровичу
майору РЕНДЮКУ Ігорю Олександровичу

від 29 листопада 2016 року №1200-ос
по Адміністрації ДПСУ
полковник
підполковнику ПЕТРЕНКУ Юрію Григоровичу
по Південному РУ ДПСУ
капітан 2 рангу
капітану 3 рангу РЯБУЩЕНКУ Олесь Григоровичу

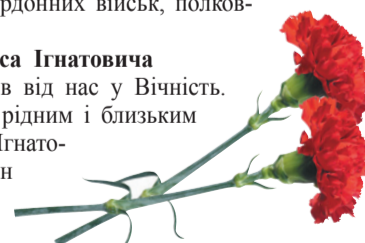
Управління кадрового менеджменту АДПСУ

■ пам'яті товариша

Колектив військовослужбовців та працівників Житомирського прикордонного загону та Житомирська організація ветеранів-прикордонників України глибоко сумує з приводу смерті учасника Другої світової війни, ветерана-прикордонника, ровесника прикордонних військ, полковника у відставці

МЄЗЕНЦЕВА Деаніса Ігнатівна

який на 99 році життя пішов від нас у Вічність. Висловлюємо глибоке співчуття рідним і близьким покійного. Вічна пам'ять Деанісі Ігнатівні, адже в спогадах багатьох він назавжди залишиться доброю, щирою та порядною людиною.

Засновник:
Адміністрація
Державної
прикордонної
служби України

Видається
з липня 1943 року

Прикордонник
України

Свідоцтво про реєстрацію:
КВ № 8071 (28.10.2003 р.)
Передплатний індекс:

61023

Головний редактор
Костянтин ПЯСЕЦЬКИЙ

Заступник
головного редактора
Андрій ГЕРАСИМКІВ

Черговий по номеру
Володимир ПАТОЛА

Тижневик надруковано у друкарні ТОВ «Мега-Поліграф»
Адреса: м. Київ, вул. М. Вовчка, 12/14. Тел.: 581-68-15

Замовлення: 51483
Наклад: 4100 прим.

З питань розміщення реклами на шпальтах газети звертатися
у відділ медіапроектів та договірної роботи Інформагентства
Держприкордонслужби України за тел.: (044) 239-84-75

Відповідальність за достовірність фактів, цитат,
власних назв та інших відомостей несуть автори
публікацій, а рекламної інформації – рекламода-
вець. Редакція не листується з читачами. Редакція
може не поділяти точку зору автора. Рукописи не
повертаються і не рецензуються. Редакція залишає
за собою право редагувати матеріали. При вико-
ристанні наших публікацій посилання на газету
обов'язкове.

Наша адреса:
02099, м. Київ,
вул. Ялтинська, 11

Тел./факс:
566-43-30 (багатоканальний)
239-85-73, 239-85-77

E-mail: redactor@dpsu.gov.ua
kordo@ukr.net